

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

לפני כבוד השופט, סגן הנשיא יניב בוקר

התובעת מדינת ישראל - רשות המיסים קרן הפיצויים
ע"י ב"כ עוה"ד יפית ברקוביץ'

נגד

הנתבע ינון אליה ראובני
ע"י ב"כ עוה"ד מנשה ידו

פסק דין

לפניי תביעה כספית על הסך של 2,485,144 ש"ח שהגישה התובעת כנגד הנתבע.

תמצית הטענות בכתב התביעה

על פי הנטען בכתב התביעה, הנתבע גרם, במזיד, לנזקים לכנסיית הלחם והדגים, הממוקמת ליד הכנרת, בצומת כפר נחום וכן למנזר הסמוך לה, ובהם נשאה התובעת מכוח חוק מס רכוש וקרן פיצויים, תשכ"א - 1961, והיא מבקשת לחייב את הנתבע לשפות אותה בגין נזקים אלו.

לטענת התובעת, בלילה שבין ה-17.6.2015 ל-18.6.2015, הוצתה הכנסייה בזדון בשלושה מוקדים נפרדים, באמצעות חומר דליק מאיץ, על רקע קנאות דתית. כתוצאה מכך, נגרם נזק כבד לכנסייה ואף נשרפו ספרי דת, והתובעת נשאה בנזק זה.

עוד נטען בכתב התביעה, כי על קיר הכנסייה רוססה הכתובת "והאלילים כרות יכרתון", אשר מלמדת שההצתה בוצעה על רקע קנאות דתית.

בכתב התביעה מצוין כי ביום 29.07.2015 הוגש כתב אישום בבית המשפט המחוזי בנצרת, במסגרת ת"פ 57576-07-15, נגד הנתבע ואדם נוסף בגין האירוע הנ"ל.

על פי הנטען, ביום 3.7.2017 הורשע הנתבע בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום, לרבות הצתה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 448(א) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 והשחתת פני מקרקעין ממניע של עוינות כלפי הציבור.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 22-05-49630 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

כמו כן, לטענת התובעת, הורשע הנתבע בעבירה של קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א) לחוק העונשין, קשירת קשר למעשים אחרים לפי סעיף 500(7) לחוק העונשין, והסתיעות ברכב לביצוע פשע לפי סעיף 43 לפקודת התעבורה, התשכ"א - 1961.

בגזר הדין מיום 12.12.2017 הושתו על הנתבע העונשים הבאים: מאסר בפועל של 4 שנים החל מיום מעצרו של הנתבע, מאסר על תנאי, פיצוי בסך 50,000 ₪ וקנס בסך 5,000 ₪ או 100 ימי מאסר תמורתו.

לטענת התובעת, היא נאלצה לשלם לכנסיית הלחם והדגים סך של 2,227,241 ₪ בגין הנזק הישיר שגרם הנתבע. על פי הנטען בכתב התביעה סכום זה שולם בתשלומים: 1,500,000 ₪ ביום 1.7.2016, 400,000 ₪ ביום 6.3.2017 ו-327,241 ₪ ביום 24.9.17 והתובעת פירטה את הסכומים המשוערכים נכון ליום 28.4.2022.

לטענת התובעת, הנתבע פעל בכוונת מכוון לפגוע במבנה דת נוצרי, ובכך ביקש לפגוע בדת הנוצרית ובחופש הדת בישראל. עוד נטען כי היות שמדובר בפעולת איבה, התובעת נשאה בתשלום בגין הנזק הישיר לכנסיית הלחם והדגים.

לטענת התובעת, היות שנשאה בנזקים שגרם הנתבע, עשה הנתבע עושר ולא במשפט ולפיכך, הוא חב בפיצוי או השבה של הנזקים שגרם, מכוח עילת עשיית עושר בהתאם לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט - 1979, או בכל דרך אחרת, כלשון כתב התביעה.

עוד טענה התובעת כי מעשיו של הנתבע מהווים הפרת חובה חקוקה לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], שכן יש בהם משום עבירות על פי חוק העונשין, התשל"ז - 1977, כמפורט בהכרעת הדין בהליך הפלילי.

בנוסף, נטען בכתב התביעה כי הנתבע חב גם מכוח עוולת הרשלנות, לפי סעיף 35 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], הגם שמדובר במעשים מכוונים. נטען כי הנתבע הפר את חובת הזהירות המוטלת עליו, ובמעשיו פגע ברכוש על רקע איבה וקנאות דתית ומתוך מטרה לשבש את שגרת החיים. התובעת טענה כי הנתבע צפה שיגרום את הנזק וקיים קשר סיבתי עובדתי ומשפטי בין מעשיו לנזקים.

לטענת התובעת, הממצאים והמסקנות של פסק הדין הפלילי, שניתן נגד הנתבע, קבילים בתביעה זו והתובעת הפנתה בעניין זה לסעי' 42 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א - 1971 והוסיפה כי הנתבע אינו רשאי לסתור ממצאים ומסקנות אלה אלא ברשות בית המשפט.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

עוד טענה התובעת, כי חובת הראיה מוטלת על הנתבע לפי סעיפים 38, 39 ו-41 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]. לטענתה, הדבר מעיד על עצמו, שכן המעשים נעשו על ידי דבר מסוכן – קרי, האמצעים ששימשו להצתת הכנסייה – שלנתבע הייתה שליטה מלאה עליהם, וכן הייתה רשלנות לגבי אש.

עוד נטען כי כנסיית הלחם והדגים - מנזר דור מציון, הגישה תביעת פיצויים בגין האירוע הנדון לקרן פיצויי פעולות איבה, הפועלת במסגרת רשות המסים מכוח חוק מס רכוש וקרן פיצויים, תשכ"א - 1961.

לטענת התובעת, על פי חוק מס רכוש ותקנות מס רכוש וקרן פיצויים, ניתן פיצוי על נזקים שנגרמו לרכוש ממעשה אלימות הנובע מהסכסוך הישראלי-ערבי. זאת, בתנאי שמטרתו העיקרית היא פגיעה בשל השתייכות למוצא לאומי אתני.

על פי המפורט בכתב התביעה, הערכת השמאי מטעם הכנסייה הייתה כי הנזק שנגרם בגין ההצתה הינו בסך של 7,097,033 ₪ ובמסגרת הסכם פשרה שהושג בין התובעת לבין הכנסייה ונחתם ביום 02.07.2017, שילמה התובעת לכנסייה סך של 2,227,241 ₪ בגין הנזק שגרם הנתבע, בערכי קרן.

לכתב התביעה צורפו הנספחים הבאים:

כתב האישום בת"פ 15-07-57576 (בימ"ש המחוזי נצרת);

הכרעת הדין וגזר הדין מת"פ 15-07-57576;

חוות דעת שמאית מיום 17.2.2016 על הנזקים לכנסייה ולמנזר שערך מר חיים אטקין.

תמצית הטענות בכתב ההגנה

הנתבע טען בכתב הגנתו כי חוק מס רכוש והתקנות שעל פיו אינם חלים על האירוע נשוא התביעה.

עוד נטען, כי התובעת לא הייתה אמורה לשלם על פי דין את הגמלאות שהיא מבקשת כעת להשיב מהנתבע. לטענת הנתבע, העילה לתשלום שביצעה התובעת היא פיצויים בגין מעשה אלימות הנובע מהסכסוך הישראלי-ערבי, או פגיעה בשל השתייכות למוצא אתני הקשורה לסכסוך והממצאים שנקבעו בפסק הדין של בית המשפט העליון בעניין זה, מבהירים כי התקנות הללו אינן חלות על המקרה הנדון שכן לא קיימת כל זיקה בין אירוע הצתת הכנסייה לבין הסכסוך הישראלי-ערבי.

לטענת הנתבע, על פי פסק הדין, נטען כי על הכנסייה רוססה הכתובת "והאלילים כרות יכרתון" בעת ההצתה. עוד נטען כי הכנסייה אינה בעלת תפיסה ערבית, וכי הכומר והמתנדבת שנפגעו קל משאיפת עשן ואשר מוזכרים בפסק הדין של העליון, היו ממוצא גרמני.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

בנוסף, הנתבע מציין כי תיעוד תקשורתי מראה שהכמרים וראשי הכנסייה הם ממוצא אירופאי מובהק. כמו כן, לטענתו, על פי ויקיפדיה, הכנסייה נתונה לשליטת המסדר הבנדיקטיני.

הנתבע מדגיש כי אין כל זיקה, אידיאולוגית או מעשית, בין הצתת הכנסייה לבין הסכסוך הישראלי-ערבי.

לשיטתו של הנתבע, הכתובת "והאלילים כרות יכרתון" מצביעה על אירוע בעל מניע דתי מובהק, המכוון כנגד מונומנט נוצרי בעל תפיסה גרמנית. על פי הנטען, התובעת שילמה את הגמלאות מחוץ לסמכותה על פי דין.

לטענת הנתבע, ניתן להניח כי התובעת הכירה היטב את הוראות הדין והחליטה לבצע את התשלום משיקולים שאינם משפטיים אך לדידו לא ניתן לשבב תשלום שבוצע משיקולים חוץ-משפטיים, וגם התובעת לא טענה זאת.

עוד נטען בכתב ההגנה כי התובעת נקטה באכיפה בררנית ומפלה כנגדו.

כעולה מכתב ההגנה, אם התובעת מבקשת להשיב כספים ממזיקים, עליה לפעול באופן שוויוני ועל פי אמות מידה קבועות, ברורות ושקופות. לטענת הנתבע, הרשות אינה פועלת באופן זה, ולכן קבלת התובענה אינה הוגנת או תקינה מבחינה מנהלית.

לטענת ב"כ הנתבע, הוא ייצג נפגעי איבה יהודים ופעל רבות כדי שהרשויות יצטרפו לתביעות שיבוב, אך ללא הצלחה. עוד טען ב"כ הנתבע, כי נמסר לו שהתובעת הגיעה למסקנה שבהיעדר יכולת פירעון, אין לחזור למזיק, ועל כן לא ברור מדוע במקרה זה החליטה התובעת לתבוע השבה מהנתבע.

הנתבע מציין כי לדידו על התובעת להציג אמות מידה ברורות לתביעות שיבוב, שאם לא כן, ייווצר רושם של אכיפה בררנית ושרירותית המשתנה ממקרה למקרה.

הנתבע העלה בכתב הגנתו גם טענת שיהוי. על פי הנטען בכתב ההגנה, התביעה הוגשה פחות מחודש לפני תום תקופת ההתיישנות.

כעולה מכתב ההגנה, הנתבע הורשע בחודש יוני 2017, ואילו התובעת שילמה את הכספים בשנים 2016 ו-2017. לטענת הנתבע, עילת השיבוב הנטענת, אשר מוכחשת על ידו, נשתכללה במלואה כבר בשנת 2017.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

הנתבע מציין כי בשנת 2018 ההליך הפלילי נדון בערעור בבית המשפט העליון, אשר החמיר את עונשו לחמש וחצי שנות מאסר בפועל. על פי הנטען, אילו תביעה זו, המהווה סיכון כלכלי עצום, הייתה עומדת בפני בית המשפט העליון, הוא היה משקלל את הפגיעה בנתבע ולא מוסיף שנה וחצי למאסר שנקבע במחוזי.

עוד טען הנתבע כי בשל השיהוי, הוא עלול להינזק בכפל: הן בהחמרה ניכרת בעונש, והן בסיכון כספי שלא נלקח בחשבון בפסיקת העונש בשל השיהוי בפעולות התובעת.

הנתבע הוסיף וטען כי מאחר שהפעולה בוצעה על ידי מספר מעוולים, אין צדק, ובוודאי שאין עילה של עשיית עושר ולא במשפט, להשיב את כל הכספים הנטענים מאדם אחד בלבד.

הנתבע טען כי על התובעת מוטל הנטל להוכיח את אשמו של הנתבע.

טענה נוספת של הנתבע נוגעת לשיקום. על פי האמור בכתב ההגנה, הנתבע היה כלוא למשך חמש וחצי שנים ללא אפשרות להפחתת שלישי או להליכי שיקום, מכיוון שסווג כאסיר ביטחוני.

הנתבע מציין כי הוא נשוי ואב לבן והקים משפחה. לטענתו, על התובעת לשקול שיקולי שיקום בעת הגשת תביעות שיבוב, שכן הנתבע הוא בחור צעיר הנמצא במסלול נורמטיבי, והתביעה נגדו פוגעת ללא ספק ביכולת השיקום שלו.

עוד נטען כי הנתבע שילם סך של 50,000 ש"ח לכנסייה, בהתאם לפסק דין בהליך הפלילי. לטענתו, סכום זה, בתוספת הפרשים, יש לנכות מכל סכום שייפסק, אם ייפסק, לחובתו.

הנתבע טען כי לא הורשע בחברות בארגון טרור או בביצוע פעולה מכוח ארגון כזה. לטענתו, בנסיבות אלו, נשמטת העילה לפצות את הניזוק על פי חוקי מס רכוש וקרן הפיצויים, וממילא נשמטת עילת התביעה נשוא הליך זה.

לטענת הנתבע, בין אם הנתבע היה מורשע ובין אם לאו, וגם אם לא היה מורשע או מואשם אדם כלשהו בגין האירוע, התובעת הייתה משלמת את החוב לשיטתה. לכן, לא מדובר בתשלום חוב של אחר, כהוראת סעיף 4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, אלא בתשלום עצמאי מכוח חוב עצמאי שרובץ על התובעת.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

הנתבע מסביר כי לשיטתו, עולה שהתובעת טוענת לחבות מקבילה מכוח שתי הוראות חוק. לטענתו, חבות מקבילה אינה מקימה למי מהחייבים עילה בעשיית עושר ולא במשפט, שכן סעיף 4 לחוק מקים עילה למתנדב שלא שילם מכוח עילה עצמאית הקיימת כנגדו.

הנתבע טען עוד כי לא התגבש כנגדו חוב כלשהו, שכן הניזוק כלל לא תבע את הנתבע לתשלום, ואף לא עשה כן כיום לאחר תקופת ההתיישנות. לטענת הנתבע, הניזוק ויתר על הנזק, ולכן לא רק שלניזוק הייתה עילה עצמאית כנגד התובעת, אלא שגם כנגד הנתבע לא התגבשה חבות, שכן הניזוק ויתר על כל טענה כלפיו.

עוד טען הנתבע, כי התשלומים ששילמה התובעת כיסו כרבע מעלות השיפוצים, כך שלדידו, לא ניתן לטעון שתשלום התובעת לניזוק עמד ביסוד הוויתור על התביעה כנגד הנתבע.

הנתבע הכחיש את הנטען בסעיפים 16 ו-17 לכתב התביעה, העוסקים בעוולת הפרת חובה חקוקה ועוולת הרשלנות, ובנוסף טען כי העוולות הקיימות בפקודת הניזוקין [נוסח חדש] מקימות לכל היותר עילה לניזוק עצמו, אולם הפקודה אינה מקימה עילה לתובעת כמשבבת.

הנתבע מציין כי התובעת אינה מצביעה על עילת שיבוב אחרת, זולת העילה מכוח עשיית עושר ולא במשפט, אשר אינה חלה, לשיטתו, בנסיבות העניין.

הנתבע ציין כי הוא אינו כפוף להסכם הפשרה של התובעת, אשר אף אינה טוענת לכך.

תמצית הטענות בכתב התשובה

התובעת התייחסה בכתב תשובה לטענת הנתבע, כי לא הייתה לה חובה לפצות את הכנסייה מכוח תקנות מס רכוש, בטענה שאין מדובר במעשה הנובע מהסכסוך הישראלי-ערבי אלא באירוע דתי. לטענתה, הנתבע פעל בכוונת מכוון לפגוע במבנה דת נוצרי ובכך ביקש לפגוע בדת הנוצרית ובחופש הדת בישראל. עוד השיבה התובעת כי היות שמדובר בפעולת איבה, המדינה נשאה בתשלום בגין הנזק הישיר שגרם הנתבע לכנסייה.

כעולה מכתב התשובה, על פי חוק מס רכוש ותקנותיו, ניתן פיצוי על נזקים שנגרמו לרכוש אגב פעולות איבה אחרות נגד ישראל כמפורט בסעיף 36 לחוק.

על פי הנטען, הנתבע חב לתובעת פיצוי, השבה או שיפוי של הנזקים מכוח דיני עשיית עושר ולא במשפט, גם תחת ההנחה שלא הייתה לתובעת חובה לפצות את הכנסייה מכוח תקנות מס רכוש.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

לטענת התובעת, הדין הישראלי מכיר בזכותו של פורע חוב לטובת הניזוק לחזור אל המזיק בתביעה לשיפוי, הן מכוח דיני השיפוי וההשתתפות בסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט והן מכוח דין הפורע חוב הזולת בסעיף 4 לחוק. התובעת הפנתה גם לפסיקה התומכת, לדידה, בטענותיה.

כעולה מכתב התשובה, סעיף 6(א) לחוק עשיית עושר משקף את העיקרון הפרשני שדין מיוחד גובר על דין כללי, אך היקף תחולתו נגזר מהשאלה באיזו מידה הוראה בדין האחר נועדה להוות הסדר כולל וממצה. עוד טענה התובעת כי רק במקום בו קיימת סתירה ישירה בין שתי ההוראות, יש להעדיף את הדין המיוחד.

לפיכך, לטענת התובעת, בהעדר הוראת חוק הקובעת הסדר מיוחד לתביעת שיבוב במקרה זה, ובהיעדר סתירה בין הוראות חוק, אין כל מניעה לפנות להסדר הכללי הקבוע בדיני עשיית עושר ולא במשפט.

על פי הנטען בכתב התשובה, הדין הישראלי מכיר בזכות אובליגטורית עצמאית לשיפוי, העומדת למבטחת שפרעה למבוטח הניזוק נגד המזיק, וזכות זו המבוססת על יצירת זכות תביעה חדשה מכוח דיני עשיית עושר ולא במשפט. עוד השיבה התובעת כי המחוקק הישראלי הרחיב את זכות החזרה לפורע חוב הזולת, גם במצבים בהם לא נשא המשלם בחובת תשלום כלפי החייב, באמצעות סעיף 4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט.

לטענת התובעת, סעיף 4 לחוק מקנה לפורע חוב הזולת זכות להשבה, המותנית בכך שלא היה חייב לעשות כן כלפי הזוכה החייב, וכי לאחרון לא הייתה סיבה סבירה להתנגד לפירעון החוב.

עוד טענה התובעת כי במצב בו המשלם פעל למען אינטרס עצמי, יש לפרש את סייג הסיבה סבירה להתנגד בצורה מצרה מאוד.

התובעת התייחסה לטענת הנתבע לאכיפה בררנית ושרירותית, והשיבה כי הטענה נטענה באופן כללי וסתמי, ללא כל ביסוס, ואינה רלוונטית להליך האזרחי ולשיטתה אינה מהווה עילה לדחיית תביעה.

עוד השיבה התובעת כי על הנתבע מוטל נטל כבד במיוחד להציג תשתית עובדתית לביסוסה, והוא לא עשה כן. לטענת התובעת, המדינה נוקטת בהליכים אזרחיים בעקבות הליכים פליליים ככלי משפטי יעיל להטבת נזקי הציבור, למניעת התעשרות בלתי צודקת ולשמירה על הקופה הציבורית.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

על פי הנטען, מדובר בכלי אכיפתי חשוב המסייע בהגנה על שלטון החוק ומהווה כוח מרתיע מפני ביצוע עבירות פליליות. עוד השיבה התובעת כי במקרים המתאימים, ובהתאם לשיקול דעתה המנהלי, המדינה נוקטת ומנהלת הליכים אזרחיים כלפי מי שפגעו בנכסי הציבור ובאינטרסים שלו.

התובעת התייחסה לטענת הנתבע כי התביעה לוקה בשיהוי, הואיל והוגשה כחודש לפני סיום תקופת ההתיישנות. על פי הנטען בכתב התשובה, אין חולק כי התביעה הוגשה בתוך תקופת ההתיישנות הקבועה בדין, ולכן לדידה, לטענת הנתבע אין כל יסוד או נפקות בהליך האזרחי.

עוד טענה התובעת כי אין בפי הנתבע טענה לנזק ראייתי, שכן ממצאיו ומסקנותיו של פסק הדין המרשיע שניתן נגדו קבילים בהליך זה ומהווים ראיה לכאורה. לטענת התובעת, הטענה כי בשל השיהוי עשוי הנתבע להינזק בשל החמרה ניכרת בעונש ובסיכון כספי שלא הובא בחשבון בפסיקת העונש בהליך הפלילי, היא טענה מופרכת ובלתי מבוססת, כלשון כתב התשובה.

התובעת השיבה כי התביעה הנדונה היא תביעה אזרחית כספית שהוגשה מכוח עילות המעוגנות בדין האזרחי, ואין היא בבחינת החמרת העונש שהוטל על הנתבע בהליך הפלילי. עוד טענה התובעת כי העובדה שנוהל כלפי אדם הליך פלילי אינה מונעת מהמדינה, ככלל, לנהל כלפיו הליך אזרחי באותו עניין.

התובעת התייחסה לטענה בדבר מעוולים אחרים. על פי הנטען בכתב התשובה, הוגש כתב אישום כנגד הנתבע ואדם נוסף בגין האירוע, אך האדם הנוסף זוכה מהאישום.

התובעת התייחסה גם לטענת הנתבע לפיה עליה לשיקול את שיקולי שיקומו. על פי הנטען בכתב התשובה, טענה זו אינה מבוססת בדין, לא ברור מהו המקור המשפטי שלה, ואין לה כל קשר להליך האזרחי הנדון, ואינה מהווה, לדידה, טענת הגנה מפני התביעה.

השתלשלות ההליכים בתביעה

ביום 14.11.2022 קבעה כב' הש' רחלי טיקטיין-עדולם את התיק לקדם משפט וקצבה מועדים לצדדים לביצוע ההליכים המקדמיים ולהגשת רשימות עדים ובקשות.

ביום 3.4.2023 הגיש ב"כ הנתבע מכתב דרישות מקדמיות שהפנה מטעמו לתובעת. בין היתר ביקש ב"כ הנתבע לקבל מהתובעת פרוטוקולים, החלטות ואישורים שניתנו לביצוע התשלום לכנסייה; פרוטוקולים ומסמכים בתביעה ובמסגרת המשא ומתן שהתנהל בין הכנסייה לתובעת ואסמכתאות לביצוע התשלומים. עוד ביקש ב"כ הנתבע פרוטוקולים, דיונים והחלטות שהתקבלו בשאלה אם

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

להגיש תביעת שיבוב כנגד הנתבע; אמות מידה, נהלים, הוראות משרד וכל מסמך ביחס לקבלת החלטה באיזה נסיבות מוגשת תביעת שיבוב ומהם הפרמטרים לחיוב ולשלילת ביצוע תביעת שיבוב. כמו כן התבקשו תכתובות בין התובעת לבין הכנסייה בקשר להגשת התביעה וכן בקשה או קבלת הרשאה ממנה. בנוסף, צירף ב"כ הנתבע שאלון ששלח לתובעת או נציג מוסמך מטעמה.

ביום 25.4.2023 הודיעה התובעת כי העדים מטעמה יהיו המכונה עירא – עורך חוות דעת מטעם שב"כ בנושא הרקע לפגיעה בקודשי דת נוצריים; ומר משה ראש – מנהל תחום נזקים ישרים – קרן פיצויי פעולות איבה ברשות המסים בישראל.

ביום 1.5.2023 הודיע הנתבע כי יעיד לעצמו.

ביום 2.5.2023 התקיים קדם משפט לפני כב' הש' רחלי טיקטין-עדולם ובמסגרתו חזרו הצדדים על טענותיהם המשפטיות הן באשר לבקשות המקדמיות והן באשר לטענות ההגנה לגופן.

בשלהי הדיון הורה בית המשפט כי התובעת תגיש לתיק בית המשפט תשובות לשאלון ואת תצהיר גילוי המסמכים ואת כל המסמכים שהעבירה לצד שכנגד לעיון וזאת עד ליום 09.05.23. כמו כן, נקבע כי הנתבע יגיש לתיק בית המשפט את תצהיר גילוי המסמכים מטעמו וכן את כל המסמכים שהעביר לעיון התובעת וזאת עד לאותו מועד. באשר לטענת ההכבדה, הורה בית המשפט כי התובעת תגיש תצהיר שמפרט האם לא ניתן לקבל את הנתונים בלחיצת כפתור או בפעולה אחרת וקבע כי תצהיר מטעמה יתייחס גם לדרישות נוספות שהעלה ב"כ הנתבע.

ביום 10.5.2023 הוגש לתיק בית המשפט תצהיר גילוי מסמכים ותצהיר תשובות לשאלון בחתימת מר משה ראש מטעם התובעת.

לתצהיר צורפו מסמכים רבים וביניהם: תכתובות בין התובעת למנזר דור מציון; תכתובות עם משרד התיירות; רשימות שהוגשו למס רכוש על ציוד בכנסייה; כתב כמויות ואומדן לשיקום כנסיית הלחם והדגים עקב ההצתה; חוות דעת רואי החשבון טוני ארמלי על דו"ח ספירת המלאי; הצעת מחיר לשיקום נזקי השריפה בכנסייה; העתק חשבוניות מס/קבלות; העתק הצהרה על היעדר תביעות מיום 07.02.2017 והסכם פשרה עם הכנסייה.

ביום 7.6.2023 הוגש תצהיר גילוי מסמכים מטעמו של הנתבע שלא צורפו אליו מסמכים והוא הפנה רק לכתבי הטענות על נספחיהם; תכתובות בין בעלי הדין; הכרעת הדין וגזר הדין.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

ביום 28.6.2023 הגישה התובעת תצהיר משלים מטעמו של מר משה ראש לעניין טענתו של הנתבע לאכיפה בררנית ואליו צורפה הנחייתה של המשנה לפרקליט המדינה לעניינים אזרחיים, עו"ד אורית קוטב, מיום 24.8.2022 שכותרתה: "תביעות המדינה נגד מפגעים".

בתצהיר המשלים התייחס מר ראש, בין היתר, למספר התביעות שהוגשו לקרן הפיצויים בין השנים 2015 – 2022 – כמה מהן שולמו וכמה מהן נדחו; וכן לתביעות האזרחיות שהגישה המדינה במקרים דומים, כפי שנמסרו לו מהפרקליטות.

ביום 18.7.2023 הגיש הנתבע בקשה לקבל פרטים נוספים לגבי פילוח התביעות ובמיוחד כמה אירועים נגרמו על ידי אזרחים ישראלים – ערבים ויהודים; כמה תביעות הוגשו כנגד אזרחים ישראלים ערבים ויהודים ופילוח של התביעות.

ביום 20.12.2023 הוגשה תגובת התובעת לבקשה הנוספת של הנתבע. בין היתר פירטה התובעת על 2 תביעות נוספות שהוגשו בשנת 2023 מעבר לתשע התביעות שפורטו בתצהיר הקודם.

התובעת התנגדה לבקשות הנתבע לבצע "עבודת מחקר" על 30,000 התביעות שאושרו על ידה במרוצת השנים 2015-2022.

ביום 19.2.2024 חזר הנתבע על בקשותיו וביום 5.3.2024 הגיב על המענה של התובעת לדרישותיו המקדמיות.

ביום 15.4.2024 דחתה כב' הש' רחלי טיקטין-עדולם את בקשותיו של הנתבע לקבל פילוח נוסף בין היתר בשל חוסר האפשרות לערוך את הפילוח, כפי שציינה התובעת.

בו ביום הורה בית המשפט לצדדים להגיש ראיותיהם.

ביום 24.6.2024 הורה כב' סגן הנשיא הש' יורם ברוזה על העברת התיק לטיפול.

תמצית ראיות הצדדים

ביום 18.7.2024 הוגשו הראיות מטעם התובעת.

בראיות התובעת הוגש תצהירו של המכונה עירא, ראש שלוחה נושאית בחטיבה לסיכול טרור וחתרנות בקרב יהודים וזרים בשירות הביטחון הכללי, אליו צורפה חוות דעתו בנושא "הרקע לפגיעה בקודשי דת נוצריים"; תצהירו של מר משה ראש, מנהל תחום נזקים ישרים בקרן פיצויי פעולות

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

איבה, ברשות המסים; העתק הערכת שמאי בגין הנזקים שנגרמו לכנסיית הלחם והדגים באירוע ההצתה; העתקי כתב האישום, הכרעת הדין וגזר הדין נגד הנתבע בת"פ 57576-07-15; העתק חוות דעת משפטית מיום 21.09.15 מטעם המשנה ליועץ המשפטי לממשלה דאז עו"ד אבי ליכט; העתק תרשומת והסכם פשרה בין המדינה ובין הכנסייה; העתק אישורי תשלום על סך 2,227,241 ₪ בגין הנזק שגרם הנתבע לכנסיית הלחם והדגים.

ביום 1.11.2024 הודיע הנתבע כי אין ראיות מטעמו.

הנתבע הודיע עוד כי הוא כופר במעשים בהם הורשע, אלא שלאור ההסדר הקבוע בסעי' 42 לפקודת הראיות אין בכוחו לסתור את ההרשעה לצורך הליך זה.

הנתבע הודיע כי יבקש לחקור את המכונה עירא ואת מר משה ראש וכן ביקש לחקור את מר אבי ליכט על חוות דעתו.

התובעת התנגדה לחקירתו של מר אבי ליכט על חוות דעתו, מטעמים שפורטו בתגובתה מיום 7.11.2024.

בהחלטתי מיום 11.11.2024 הוריתי כי אני מתיר את חקירתו הנגדית של מר אבי ליכט, אלא אם תודיע התובעת שהיא מוותרת על הגשת המסמך עליו הוא חתום בהליך זה.

בדיון ההוכחות מיום 19.11.2024 נשמעה חקירתו הנגדית של מר משה ראש.

תמצית חקירתו של מר ראש

מר משה ראש, מנהל תחום נזקים ישירים במס רכוש, העיד כי הוא עובד ברשות המיסים מזה 25 שנה, וכ-15 שנה הוא מנהל התחום המקצועי של נזקים ישירים בכל הארץ.

לשאלת בא כוח הנתבע לגבי ההחלטה בסעיף 6 לתצהירו, מר ראש תיאר כי הקרן קיבלה את עמדתו של המשנה ליועץ המשפטי, אבי ליכט, שקבע כי הנושא בר פיצוי, וזאת לאחר פנייה מצד הכנסייה. הוא אישר כי בתחילה, ה"ה אמיר דהן ויצחק מזרחי דחו את תביעת הכנסייה.

עוד ציין מר ראש כי מאחר שהייתה פנייה ליועץ המשפטי והתגלו עובדות חדשות שלא היו בפניהם קודם לכן, מר אבי ליכט בחן את הנושא והחליט לייצג כי יש מקום לקבל את ההחלטה ולפצות את הכנסייה בגין הנזקים. מר ראש העיד כי הוא עצמו לא פנה לאבי ליכט, וכי מי שמסר לו את ההחלטה של מר ליכט היה מנהל הקרן.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

מר ראש לא ידע להעיד בוודאות מי פנה לאבי ליכט מתוך רשות המיסים, אך שיער כי הכנסייה פנתה וייתכן שגם מר אמיר דהן פנה בשנית. מר ראש אישר כי בסופו של יום, הוא קיבל את החלטתו של אבי ליכט ופעל לפיה, בהתאם להחלטת מנהל הקרן.

בא כוח הנתבע תהה לגבי היעדר החלטה חדשה ורשמית של הקרן המאשרת את התביעה, מעבר למכתב הייעוץ המשפטי של אבי ליכט. מר ראש הסביר כי במקרים רבים, כאשר תיק נדחה ומתגלות ראיות חדשות, הם יושבים ובודקים זאת מחדש, ולעיתים מגיעים להסכם פשרה, ולא כל דבר נרשם כהחלטה חדשה.

מר ראש אישר כי לא ידוע לו על מקרים רבים של התערבות כל כך בכירה ואינטנסיבית בהחלטות מס רכוש, כלשון שאלת ב"כ הנתבע, אך ציין כי האירוע הנוכחי, שריפת כנסייה בהיקף נזקים שכזה, הוא אירוע מאוד חריג. הוא הסכים כי ההחלטה לפצות התבססה על חוות דעת משפטית של היועץ המשפטי, וכי הרשות פעלה כגוף מבצע.

לשאלת בא כוח הנתבע לגבי אכיפה בררנית בהגשת תביעות שיבוב, אישר מר ראש את הנתונים לפיהם מתוך כ-30 אלף תביעות שהוגשו לקרן בין השנים 2015 ו-2022, רק 5 תביעות שיבוב הוגשו על ידי המדינה בשם הקרן. מר ראש הסביר כי 95% מהתביעות מגיעות מעזה, וכי לא מצופה מהם ללכת לעזה או לתפוס את המפגעים.

עוד הסביר מר ראש כי כדי להגיש תביעת שיבוב, יש צורך שהמפגע ייתפס, יוגש נגדו כתב אישום, והוא יורשע על רקע לאומני. הפרקליטות האזרחית פונה אליהם לאחר שהקריטריונים הללו מתקיימים.

מר ראש אישר כי הרשות אינה יוזמת את התביעות כלפי המזיקים ואינה עוקבת אחר ההליכים הפליליים, אלא מקבלת פניות מהפרקליטות. מר ראש הבהיר כי הוא לא מעורב בתהליך סינון התיקים ואינו יודע מדוע בתיק מסוים הוגשה תביעה ובתיק אחר לא.

תמצית הבקשה הנוספת לזמן עדים מטעם הפרקליטות

ביום 10.12.2024 הגיש ב"כ הנתבע בקשה נוספת לזמן עדים מטעם הפרקליטות אשר יעידו מה עלה בגורלם של תיקים שלטענתו הם ברי שיבוב ושמהם נבחרה, לדידו, תביעה זו.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

לאחר קבלת תגובת התובעת ותשובה נוספת של ב"כ הנתבע ניתנה ביום 3.3.2025 החלטתי בבקשה והיא תובא כאן במלואה:

"לפניי בקשתו של הנתבע "לזמן עדים מטעם הפרקליטות" במסגרת הליך זה.

תמצית טענות הצדדים

בבקשתו, מבקש הנתבע לזמן את הגורם בפרקליטות שהורה על הגשת התביעה דנן, ואת הגורם שיכול להעיד מכלי ראשון אודות הנתונים הרלוונטיים לטענת האכיפה הבררנית.

לטענת הנתבע, לאור העובדה כי תביעה זו היא התביעה היחידה שהוגשה לשיבוב כספים ששילמה הקרן בשנת 2022, ואף התביעה היחידה שהוגשה בשנים השנים האחרונות, בצירוף הפרטים שהתקבלו בדיון האחרון מעדותו של מר משה ראש, מנהל תחום נזקים ישירים בתובעת, הרי שיש מקום לזמן "עדים מטעם הפרקליטות" כאמור בבקשה.

מר משה ראש העיד, לטענת הנתבע, כי מתוך 30,000 תביעות שהוגשו לקרן בשנים האחרונות, כ- 90% אינן בנות שיבוש, שכן הוגשו בגין ירי טילים מרצועת עזה.

לאור כך, מבקש הנתבע להסיק כי כ- 3,000 תביעות הינן בנות שיבוש, אך מאחר שהנתבע מניח שרק ב- 10% יש הרשעה (מבלי לציין על סמך מה מבוססת הערכה זו – י.ב.), הרי שיש כ- 300 תביעות בנות שיבוש מתוכן הוגשה תביעה אחת ויחידה כנגד הנתבע בלבד.

הנתבע מבקש, אפוא, לזמן לעדות את הגורם שהחליט על הגשת התביעה כנגדו, וכן שיכול להעיד מה עלה בגורלם של כל אותם תיקים, ומה היקף התיקים אשר ממנו נבחרה התביעה דנן כמקרה יחידי, כלשונו.

התובעת מתנגדת לבקשה וזאת מהטעמים שיפורטו להלן בתמצית:

- א. מדובר בבקשה חוזרת ונשנית בעניין טענת הנתבע לאכיפה בררנית, כאשר בקשה קודמת שלו לדלות נתונים נדחתה לאחר תצהיר מענה לשאלון ותצהיר משלים למענה שמסרה התובעת;
- ב. המדובר במסע דיג בניסיון לבסס טענה בדבר אכיפה בררנית ולהוספת ראיות בשלב מאוחר של ההליך;
- ג. בניגוד לנטען על ידי הנתבע הרי שהוגשו תשע תביעות שיבוב כספיות כנגד אזרחים ישראלים שגרמו לנזקי רכוש, ובזאת בשנים 2015 – 2022;

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

- ד. טענת האכיפה הבררנית נטענה ללא כל ביסוס, באופן כללי וסתמי כאשר הנטל המוטל על הנתבע הוא כבר ועליו להתגבר על חזקת התקינות המנהלית ולהראות כי הרשויות המנהליות פעלו לאורך זמן ובאופן שיטתי בצורה מפלה;
- ה. התובעת הפנה גם לחשש שהובע בפסיקה מפני זימונם של פרקליטים לעדות ככלי לניגוחם האישיים;
- ו. הנתבע לא נקט בשמות או בעלי תפקידים מסויימים בפרקליטות אלא ביקש לזמן באופן כללי "גורמים ממונים";
- ז. הטענה לאכיפה בררנית כלל אינה רלוונטית להליך האזרחי הנדון ומכל מקום הנתבע לא הראה ולו ראשית ראיה בדבר קיומה של אכיפה פסולה.

הנתבע, בתשובתו לתגובת התובעת, ביקש להפנות לפסיקה התומכת, לדידו, באפשרות העלאת טענה של אכיפה בררנית בהליך אזרחי.

בנוסף, הנתבע חזר על טענותיו בדבר אופן החישוב דרכו הגיע למסקנה כי זו תביעת שיבוב יחידה בין 300 תיקים אפשריים.

הנתבע הוסיף וטען כי אין לו כל כוונה או רצון להשתלח בפרקליט אשר יגיע להעיד.

דיון והכרעה

בקשתו של הנתבע מנוסחת באופן כוללני, סתמי וחסר כל פרטים, כך שאין אלא להסיק כי היא מבחינת "מסע דיג" מבלי לבסס תשתית מינימלית למבוקש בה.

הנתבע עותר "לזמן עדים מטעם הפרקליטות", מבלי שהוא מבהיר באילו עדים מדובר; מה תפקידם; מהו המידע בו הם אווזים שהוא רלוונטי לעניין; וכיוצא בזה.

ודוק, ברור כי תביעות אזרחיות מוגשות על ידי פרקליטי המחוז האזרחיים במשרדי הפרקליטות ברחבי הארץ, האם כוונתו של הנתבע כי יש לזמן את כל הפרקליטים מכל המחוזות? את חלקם? בכמה עדים מדובר?

לנתבע הפתרוניים.

זאת ועוד, הנתבע לא טרח להצביע ולו על מקרה אחד ויחיד, שלו מאפיינים דומים לעניינו, הן מבחינת היקף הנזק הרכושי והן מבחינת סוג העבירה ותוצאת ההליך הפלילי, שבמסגרתו לא הוגשה תביעת שיבוב מטעם המדינה.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

הנתבע אף חוזר, שוב ושוב, על טענה שאינה נכונה, כאילו עניינו הוא מקרה אחד ויחיד במשך 7 שנים, כאשר כבר קיבל מענה, ואף מענה מורחב מאוחר יותר, ממנו עולה כי הוגשו תשע תביעות שיבוב שונות.

לאור כל האמור לעיל, והאופן הסתמי והכללי בו הוגשה הבקשה – אני מורה על דחייתה.

הנתבע ישלם לתובעת הוצאות הדין בבקשה ושכ"ט עו"ד בסך 2,500 ש.ח."

תמצית חקירתו של המכונה עירא

ביום 13.1.2025 נשמעה חקירתו הנגדית של המכונה עירא משירות הביטחון הכללי - מאחורי פרגוד.

המכונה עירא העיד כי מטרת העל של התשתית המתוארת בחוות דעתו היא להפיל את השלטון במדינת ישראל, כדי להחליף אותו בשלטון מלוכני-תיאוקרטי. הוא הסביר כי התשתית החלה בפעילות נגד פלסטינים, אך הרחיבה את מטרותיה כדי להשיג יותר קשב למסרים שלהם, שכן הצתת מסגד לבדה לא הספיקה.

לשאלת ב"כ הנתבע, המכונה עירא הבהיר מטרת התשתית הייתה לגרום לשניים-שלושה פיגועים כאלה מדי לילה, כדי שהמיעוטים במדינת ישראל יותססו והמדינה תגיע למצב שבו היא מרימה ידיים. עוד העיד המכונה עירא כי המונח תג מחיר בתחילתו נועד להעביר מסר למדינה, אך מושא הפגיעה העיקרי שלו היה פלסטינים.

ב"כ הנתבע ניסה לברר האם ביעור עבודה זרה הוא מטרה בפני עצמה עבור התשתית, אך המכונה עירא לא הסכים עם הנחה זו, וציין כי זה חלק בלתי נפרד מסל המטרות הכולל. הוא הדגיש כי הפעילים עושים "גם וגם", כלשונו, ונתן כדוגמה את הנתבע ינון ראובני, שהיה מעורב בהצתת הכנסייה וגם בפגיעה במחסן תבואה פלסטיני.

לגבי אופי המאבק, המכונה עירא הסכים שבהקשר של פלסטינים מדובר בטרמינולוגיה לאומית, ואילו בהקשר של נוצרים מדובר בטרמינולוגיה דתית. עם זאת, הוא ציין כי התשתית כורכת אותם ביחד, ומתייחסת להר הבית, גירוש גויים, ביעור עבודה זרה וכפייה דתית במרחב הציבורי כחלק מאותו מכלול.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

המכונה עירא תיאר כי הצתת כנסיית הלחם והדגים - מנזר דור מציון שימשה את התשתית כפגיעה בקודש דת נוצרי, לטובת השגת קשב ציבורי לפעילות של התשתית נגד השלטון הישראלי, ולא דווקא כפגיעה דתי ישיר.

המכונה עירא הסביר כי מלחמת דת כנגד נוצרים התחדשה והתחזקה סביב החודשים אפריל-יוני 2015, בין היתר בעקבות בלוגים של מאיר אטינגר. הוא הוסיף כי בעיני התשתית, מצוות ביעור עבודה זרה קיימת כחלק מהמכלול, אך לא כמטרה העומדת בפני עצמה, אלא כשלב בדרך להשגת המטרה הסופית.

לבסוף, המכונה עירא אישר כי לאחר פגיעה דומה השתנו הכללים וכי התשתית רוסקה או סוכלה.

המכונה עירא העיד כי התשתית הייתה מסוכנת וגבתה מחירים, ודחה את הטענה שהאידיאולוגיה שלה הייתה אינפנטילית, כלשון ב"כ הנתבע, לאור האיומים והפגיעים הממשיים שביצעה.

תמצית חקירתו הנגדית של מר אבי ליכט

ביום 8.3.2026 נחקר מר אבי ליכט, שניהן כמשנה ליועץ המשפטי לממשלה, על חוות דעתו המשפטית שכתב ב-21 בספטמבר 2015, ובה קבע כי הנזק שנגרם לכנסייה בר פיצוי מקרן מס רכוש.

לשאלת בא כוח הנתבע, מדוע לא צורפה פנייה רשמית מרשות המיסים, השיב מר ליכט כי חוות דעתו מבוססת על פניות וחומרים שונים, וכי אינו זוכר את פרטי הפנייה הספציפית.

מר ליכט הבהיר כי ברור שהייתה פנייה אליו, וכי הוא אינו יוזם חוות דעת בעצמו, אלא פועל על בסיס פנייה. הוא ציין כי חוות הדעת ניתנה לפני למעלה מעשור, בתקופה בה כתב עשרות רבות של חוות דעת, ועל כן אינו זוכר את הפרטים הפרוצדורליים של חוות הדעת.

מר ליכט הסתמך על כך שאורי קלינר, היועץ המשפטי דאז, כתב לו מכתב לאחר שרשות המיסים החליטה לעיין מחדש בהחלטתה. בא כוח הנתבע תהה האם שיקולים דיפלומטיים או בינלאומיים השפיעו על חוות דעתו, אך מר ליכט הכחיש זאת והבהיר כי חוות דעתו התבססה באופן בלעדי על כתב האישום ועל עמדת שירות הביטחון הכללי, וכי הוא עומד מאחורי מסמכים אלו כתשתית העובדתית היחידה.

בא כוח הנתבע טען כי כתב האישום מתאר מניע של שנאת דת נוצרית בלבד, וכי אירוע כזה אינו מהווה פעולת איבה בפני עצמו.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

מר ליכט דחה את הניסיון לבודד מרכיב אחד מהאירוע, והבהיר כי לצורך קביעה אם מדובר בפעולת איבה, יש לבחון את כלל נסיבות העניין בראייה כוללת, כפי שעולה מכתב האישום ומחוות דעת שב"כ. הוא הודה כי שנאת נוצרים יכולה להיות מוטיבציה, אך טען שייתכן שיש גם מניע אחר רחב יותר.

מר ליכט הסביר כי המניעים השונים אינם סותרים זה את זה, אלא כלולים אחד בשני, וכי יש הבדל בראיות הנדרשות בהליך פלילי לעומת הליך מנהלי. חוות דעת השב"כ, לשיטתו של מר ליכט, מציבה את האירוע בקונטקסט רחב יותר של חתירה נגד המדינה ושל הסכסוך הישראלי-פלסטיני.

לשאלת בא כוח הנתבע האם שמו של ינון ראובני נזכר בחוות דעת השב"כ, השיב מר ליכט כי אינו זוכר זאת.

מר ליכט דחה את הטענה לפיה כתב האישום סותר את מסקנותיו, והדגיש את עמדתו כי יש לבחון את כלל הנסיבות. הוא ציין כי המניע לפגיעה בדת הנוצרית כשלעצמו אינו מספיק כדי לקבוע את אופי האירוע ללא בחינת הקונטקסט הרחב.

הצדדים סיכמו טענותיהם בעל-פה בתום חקירתו של מר ליכט.

תמצית סיכומי הצדדים

סיכומי ב"כ התובעת

ב"כ התובעת, בסיכומיה, טענה כי התביעה בסך של כ-2,500,000 ש"ח מבוססת על כל טיעוני התובעת המפורטים בכתבי הטענות ונתמכת בראיות שהוגשו על ידה.

לטענתה, סכום זה שולם על ידי מדינת ישראל בגין נזקים ישירים שגרם הנתבע לכנסיית הלחם והדגים באמצעות הצתה מכוונת.

עוד ציינה ב"כ התובעת בסיכומיה כי כל העובדות המקימות את חבותו של הנתבע הוכרעו במסגרת הרשתו בפלילים בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום על אירוע ההצתה בלילה שבין ה-17 ל-18 ביוני 2015.

לשיטתה, ההצתה בוצעה על רקע קנאות דתית ועוינות כלפי הציבור הנוצרי, תוך גרימת נזק כבד לכנסייה וספרי דת וריסוס הכתובת "והאלילים כרות יכרתון".

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

לטענת ב"כ התובעת, בהתאם לסעיף 42א לפקודת הראיות, ממצאי פסק הדין החלוט קבילים כראיה לכאורה במשפט האזרחי.

עוד סיכמה ב"כ התובעת כי המדינה נאלצה לפצות את הכנסייה מכוח חוק מס רכוש וקרן הפיצויים, מאחר שהמעשה נחשב לפעולת איבה. ב"כ התובעת הפנתה לחוות דעתו המשפטית של עו"ד אבי ליכט מיום 21.09.2015, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה דאז, אשר שימשה בסיס להחלטה לפצות את הכנסייה.

לטענת ב"כ התובעת, חוות דעתו של עו"ד ליכט הבהירה כי חוק מס רכוש נועד לפצות על נזקים שנגרמו עקב פעולות איבה נגד ישראל, כאשר סעיפים 35 ו-36 לחוק מסמיכים את השר לקבוע פיצויים גם עבור נזק שנגרם עקב מעשה אלימות שמטרתו העיקרית הינה פגיעה בשל השתייכות לאומית/אתנית ונובע מהסכסוך הערבי-ישראלי. חוות דעת זו התבססה על ראיות מנהליות, כתב האישים וחוות דעת של שב"כ.

ב"כ התובעת הדגישה כי חוות דעת שירות הביטחון הכללי, שהוגשה על ידי המכונה עירא, ראש השלוחה לסיכול טרור, עוסקת בפיגועי הצתה והשחתת קודשי דת נוצריים על רקע לאומני.

חוות דעת זו התייחסה באופן קונקרטי לאירוע הצתת כנסיית הלחם והדגים, והסבירה כי מדובר בתפיסת תג מחיר שמטרתה להעביר מסר לשלטונות המדינה באמצעות פגיעה בפלסטינים ובאוכלוסיות נוספות, כולל נוצרים, ערביי ישראל ודרוזים, במטרה להתסיס אותם כנגד המדינה.

לטענת ב"כ התובעת, זכותה של המדינה לשיפוי נובעת מכוח סעיפים 1 ו-4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, שכן הנתבע התעשר שלא כדין בכך שהמדינה נשאה בנזקים שגרם.

עוד טענה ב"כ התובעת בסיכומיה, כי גם אם המדינה שילמה כמתנדבת, סעיף 4 לחוק עשיית עושר חל לטעמה – וזאת לאור פסיקת בית המשפט העליון בעניין טבע תעשיות בע"מ.

עוד ציינה ב"כ התובעת כי מעשיו של הנתבע הם הסיבה הישירה לכל הנזקים שנגרמו לכנסייה, ולכן עליו הייתה מוטלת האחריות לפצות את הכנסייה מכוח דיני הניזקין, כולל הפרת חובה חקוקה ועוולת הרשלנות. היא הדגישה כי הנתבע לא הציג כל טענת הגנה ראויה או ראיות מטעמו, וניסיונו לקעקע את עדויות עדי המדינה וחוות דעתם המקצועיות נכשל.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

ב"כ התובעת התייחסה לטענת האכיפה הבררנית, וציינה כי היא כללית, חסרת בסיס ואינה רלוונטית להליך אזרחי. היא הבהירה כי המדינה מפעילה שיקול דעת מנהלי באכיפה, ובין השנים 2015 ל-2022 הוגשו 11 תביעות שיבוב כספיות נגד אזרחים ישראלים (יהודים וערבים) שגרמו לנזקי רכוש.

לטענתה, הנתבע לא הצליח להצביע על מקרה דומה אחד של נזקים כבדים והרשעה חד משמעית שבו המדינה לא נקטה בהליכים.

ב"כ התובעת התייחסה גם לטענת השיהוי בהגשת ההליכים וטענה כי היא חסרת יסוד, שכן התביעה הוגשה בתוך תקופת ההתיישנות, וכי התביעה האזרחית אינה מהווה החמרת עונש אלא הליך נפרד המבוסס על עילות בדין האזרחי.

עוד ציינה ב"כ התובעת כי הנתבע גרם נזקים כבדים לכנסייה, המוערכים בכ-7,000,000 ש"ח על פי הערכת שמאי. לדבריה, המדינה שילמה לכנסייה סך של 2,227,241 ש"ח במסגרת הסכם פשרה מיום 02.07.2017, וכל התשלומים והראיות לביסוס הנזקים הוגשו על ידה במסגרת תיק המוצגים.

סיכומי ב"כ הנתבע

ב"כ הנתבע טען בסיכומיו כי התביעה שהוגשה על ידי התובעת, המבוססת על עילה יחידה לפי חוק עשיית עושר ולא במשפט, הינה בלתי מספקת ובלתי אפשרית משפטית, כלשונו.

לטענתו, התובעת לא טענה לזכות חלוף ולא נכנסה לנעלי הכנסייה כדי לתבוע את נזקה, וכי היא אינה טוענת שקנתה זכות לתבוע את הנתבע באמצעות תשלום הכספים לכנסייה.

עוד טען ב"כ הנתבע כי חוק עשיית עושר ולא במשפט מיוסד על קבלת הטבה על ידי הנתבע, אך במקרה זה הנתבע לא קיבל שום הטבה מהמדינה. לטענתו, מעולם לא התגבש חוב כלשהו של הנתבע כלפי הכנסייה כתוצאה מהאירוע, ותשלום המדינה לכנסייה לא השפיע על הנתבע שהיה אדיש לו לחלוטין.

ב"כ הנתבע הדגיש כי תביעת הכנסייה נגד הנתבע התיישנה, וכי על כן יש לדחות את התביעה בהיעדר בסיס משפטי. ב"כ הנתבע טען כי צדק חייב להיעשות באמצעים משפטיים, וכי פעולה שלא באמצעים משפטיים עלולה להחריב את המשפט, כלשונו.

ב"כ הנתבע הוסיף כי המדינה פעלה בשתי זרועותיה באופן סותר: הזרוע הפלילית, שהרשיעה את הנתבע במניע של שנאת נוצרים, והזרוע של קרן הפיצויים, ששילמה לכנסייה בטענה שמדובר בפעולת

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

איבה. לטענתו, כתב האישום והכרעת הדין נגד הנתבע התבססו באופן חד משמעי על מניע של שנאת דת נוצרית, ולא כללו כל התייחסות למניע הקשור לסכסוך הישראלי-ערבי או למרד נגד המדינה.

ב"כ הנתבע הדגיש כי פעולת שנאה נגד נוצרים אינה מהווה פעולת איבה בפני עצמה, וכי פעולת איבה על פי החוק דורשת קשר לסכסוך הישראלי-ערבי או פעולה נגד המדינה. לטענתו, המדינה אינה יכולה להסתמך על סעיף 42 לפקודת הראיות כדי להוסיף מניעים אחרים על פסק הדין הפלילי, שכן הדבר יוצר סתירה בין ההרשעה הפלילית למניעים הנטענים בתביעה האזרחית.

עוד טען ב"כ הנתבע כי הנתבע ריצה 5.5 שנות מאסר על בסיס המניע של שנאת נוצרים, והמדינה אינה יכולה כעת לייחס לו מניע אחר. הוא ציין כי חוות הדעת של עו"ד ליכט ושל שירות הביטחון הכללי סותרות זו את זו ואת כתב האישום, כאשר חוות דעת השב"כ מתייחסת למרד במדינה או לכוונה להחליף את השלטון, שלטענתו אינם בגדר פעולת איבה.

עוד טען ב"כ הנתבע כי חוות הדעת של שב"כ היא רוחבית ואינה מזכירה את ינון ראובני באופן ספציפי, בניגוד לאישום הפלילי הקונקרטי. עוד הוסיף ב"כ הנתבע, כי קביעת הערכאות הפליליות הייתה שמדובר בקנאות דתית כלפי הציבור הנוצרי, והמדינה אימצה את חוות דעת השב"כ על מניע של מרד נגד רשויות השלטון באופן מאולץ וטכני.

בנוגע לטענת האכיפה הבררנית, ב"כ הנתבע טען כי המדינה בחרה לתבוע את הנתבע באופן לא שוויוני, מתוך "פול" ענק של תיקים, כלשונו, ובחוסר שקיפות לגבי הקריטריונים לבחירה.

ב"כ הנתבע הדגיש כי מתוך עשרות אלפי תביעות שאושרו על ידי קרן מס רכוש, רק תביעות בודדות הוגשו נגד אזרחים ישראלים.

עוד ציין ב"כ הנתבע בסיכומיו, כי התביעה נגד הנתבע היא היחידה, שהוגשה רטרואקטיבית בשנת 2022, והיא תביעה על נזק רכוש נטו, בניגוד לתביעות אחרות שהוגשו בזמן אמת או היו קשורות לנזקי גוף.

ב"כ הנתבע טען כי ייתכן שקיים אינטרס אכיפה מוגבר כלפי טרור יהודי, אך אינטרס זה חייב להיות מוצף לדיון ולבירור פומבי, ולא להתנהל בשיח סגור.

עוד סיכם ב"כ הנתבע כי סעיף 4 לחוק עשיית עושר קובע, לדידו, שהמדינה אינה זכאית להשבה אם הייתה לנתבע סיבה סבירה להתנגד לפירעון החוב, ולטענתו קיימות סיבות כאלה, כגון התיישנות

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

תביעת הכנסייה והיעדר הטבה לנתבע. הוא הדגיש כי חוק מס רכוש, בניגוד לחוקים אחרים, אינו מעניק זכות חלוף ספציפית למדינה.

ב"כ הנתבע הוסיף כי בית המשפט אינו ערכאה מנהלית, אך נדרש לבחון אם המדינה שילמה מכוח חובה שבדין או כמתנדבת.

ב"כ הנתבע טען עוד כי ההשתק הדיוני שחל על המדינה – לאור טענותיה בהליך הפלילי, יחד עם הקושי בחוות הדעת והאכיפה הבררנית, מצדיקים את דחיית התביעה, שכן היא עלולה להטיל על הנתבע נטל כלכלי לכל ימי חייו.

דיון והכרעה

אחריותו של הנתבע להצתת הכנסייה והמנזר

על העובדות הבאות אין מחלוקת: ביום 3.7.2017 הרשיע כב' הש' ג'ורג' אזולאי, במסגרת הכרעת הדין בת"פ 15-07-57576, בבית המשפט המחוזי בנצרת, את הנתבע, בכל העבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

לענייננו, רלוונטיות העבירות והעובדות המתוארות בכתב האישום באישום הראשון, באופן הבא: "כנסיית הלחם והדגים בכפר נחום, והמנזר הסמוך לה (להלן: "הכנסייה"), הם בין האתרים הנוצרים הקדומים בישראל, ומהווים אתר חשוב ומרכזי לעולם הנוצרי. בנוסף, הכנסייה היא אתר תיירות המשמש את הציבור, ואליו מגיעים מדי שנה אלפי צליינים מכל רחבי העולם.

בכנסייה מתגוררים דרך קבע מספר כמרים, נזירים ומתנדבים. בנוסף, שוהים במקום אורחים מזדמנים. הנאשמים הם חברים. הנאשם 1 (הנתבע בענייננו – י.ב.) מחזיק בדעות קיצוניות דתיות, הרואות בנוצרים "עובדי אלילים", ובמיגור עובדי אלילים - מצווה.

עובר ליום 15.06.17 קשר הנאשם 1 קשר עם אחרים שזהותם אינה ידועה למאשימה (להלן: "האחרים", כולם ביחד להלן: "המציתים"), להצית את הכנסייה (להלן: "ההצתה") ולפגוע בקודשי הדת הנוצרית, וזאת על רקע של עוינות כלפי הדת הנוצרית. בנוסף, קשרו שני הנאשמים ביניהם קשר לפיו הנאשם 2 ימסור את רכבו לנאשם 1, וזאת בידעו כי הרכב ישמש לביצוע עבירה ממניע של גזענות או עוינות כלפי דת.

לצורך מימוש הקשר הגיע הנאשם 2 ברכבו מסוג סובארו ל"ז 96-880-03, אשר נרכש על ידו כשבועיים קודם לכן (להלן: "הסובארו"), ביום 17.06.17 סמוך לשעה 17:00, ליישוב יד בנימין (להלן: "היישוב"). הנאשמים ידעו כי קיימות מצלמות בכניסה הראשית של היישוב, וכי השער האחורי של היישוב נסגר אוטומטית בשעות הערב. משכך, החליטו הנאשמים להשאיר את הסובארו מחוץ לשער האחורי של היישוב, על מנת להסתיר את תנועתו.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 22-05-49630 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

בהתאם לתכנון הנ"ל, ביום 17.06.15 בשעה 17:39 יצא הנאשם 2 את היישוב בנסיעה, החנה את הסובארו מחוץ לשער האחורי של היישוב, ומיד לאחר מכן חזר ליישוב.

בהתאם לתכנון, סמוך לשעה 22:00 יצא הנאשם 1 בנסיעה בסובארו ממקום החנייה סמוך לשער האחורי של היישוב, ואסף בהמשך את האחרים.

סמוך לשעה 22:40 ולצורך ביצוע ההצתה, מילא הנאשם בקבוקים בבנוזין בתחנת הדלק בלטרון. בנוסף לבקבוקים האמורים, הצטיידו המציתים לצורך ביצוע ההצתה בכפפות, גפרורים ומצית. ביום 18.06.15 סמוך לשעה 03:00 הגיעו המציתים ברכב הסובארו לדרך עפר מול הכניסה לכנסייה, שם החנו את הסובארו, חצו את הכביש בריצה לכיוון מטע מנגו הסמוך לכנסייה, והחלו להתקדם לכיוון הכניסה הדרום מערבית של הכנסייה.

סמוך לשעה 03:15 נכנסו המציתים למתחם הכנסייה. המציתים נכנסו לחדר המשמש כחדר ישיבות במנזר, שפכו בנוזין על דלתות וקירות המבנה והדליקו אותו.

כתוצאה מכך, התלקח החדר כולו. גג החדר, אשר היה עשוי עץ, קרס, והאש התפשטה אל שני חדרים סמוכים. בנוסף, שפכו המציתים בנוזין על דלת מבנה המגורים של המנזר, סימנו שובל של בנוזין מהדלת לחצר סמוכה, שם הדליקו את הבנוזין באמצעות גפרור. שובל האש הגיע עד לדלת והצית אותה ולהבות האש חדרו מתחת לדלת לעבר מבנה המגורים.

וגרם לה נזק. באותה עת שהו במבנה המגורים שני כמרים. בנוסף, ריססו המציתים על קיר סמוך לדלת שהוצתה את הכתובת "והאלילים כרות יכרתון", שהיא משפט הלקוח מתפילת "עלינו לשבח", המתייחס לביעור עבודה זרה. לאחר מכן, נמלטו המציתים מהמקום באופן רגלי עד הגעתם לסובארו. באמצעות הסובארו עשו המציתים את דרכם בחזרה למקום עבודתו של הנאשם 1 ביהוד. הנאשם 1 המשיך לעבודתו, והאחרים נהגו בסובארו בחזרה ליישוב.

במהלך ניסיונות הכיבוי של השריפה, נפגעו אב המנזר ומתנדבת באורח קל משאיפת עשן. כתוצאה מהצתת הכנסייה נמתחה ביקורת רבה על מדינת ישראל על ידי הואתיקן, מוסדות נוצריים ומדינות שונות בעולם.

במעשיו האמורים לעיל הצית הנאשם 1 בצוותא עם האחרים נכס המשמש את הציבור. בנוסף, כתב הנאשם 1 בצוותא עם האחרים שלא כדין על מקרקעין של זולתו, וזאת ממניע של עוינות כלפי הדת הנוצרית. בנוסף, הסתייע הנאשם 1 בצוותא עם האחרים ברכב לצורך ביצוע פשע, וקשר קשר עם האחרים לבצע פשע. הנאשם 2 נתן את רכבו לנאשם 1 כשהוא יודע שהרכב עלול לשמש לביצוע פשע. בנוסף, קשרו הנאשמים קשר במטרה להשיג מטרה אסורה."

בעמ' 825 להכרעת הדין, שורה 32, הורשע הנתבע בכל העבירות שיוחסו לו באישום הראשון לכתב האישום והן: הצתה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 448 (א) סיפא ובצירוף סעיף 29(א) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977; השחתת פני מקרקעין ממניע של עוינות כלפי ציבור - עבירה לפי סעיף 196 ובצירוף סעיפים 144 ו-29(א) לחוק העונשין; קשירת קשר לביצוע פשע - עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין; וקשירת קשר למעשים אחרים - עבירה לפי סעיף 500(7) לחוק העונשין.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

עוד אין חולק כי ביום 16.8.2018 במסגרת ע"פ 6928/17 נדחה ערעורו של הנתבע על הרשעתו האמורה (ראה סעי' 32 בפסק דינו של כב' השופט י' עמית – כתוארו אז) ועונשו אף הוחמר, ברכיב המאסר בפועל, מ-4 שנות מאסר בפועל ל-5 וחצי שנות מאסר בפועל.

יצויין כי ערעור המדינה על זיכוי של הנאשם הנוסף, יהודה אסרף, נדחה ברוב דעות (השופטים ד' מינץ וי' אלרון כנגד דעתו החולקת של הש' י' עמית).

סעי' 42א(א) לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 קובע כהאי לישנא:
"הממצאים והמסקנות של פסק דין חלוט במשפט פלילי, המרשיע את הנאשם, יהיו קבילים במשפט אזרחי כראיה לכאורה לאמור בהם אם המורשע או חליפו או מי שאחריותו נובעת מאחריות המורשע, ובכלל זה מי שחב בחובו הפסוק, הוא בעל דין במשפט האזרחי." (ההדגשות שלי – י.ב.).

הנתבע יכול היה, ברשות בית המשפט, מטעמים שיירשמו וכדי למנוע עיוות דין, לבקש להביא ראיות לסתור את הממצאים והמסקנות שנקבעו במשפט הפלילי (לאור סעי' 42 לפקודה) אך הוא בחר שלא לעשות כן, ואף בחר שלא להעיד כלל בהליך זה.

לאור כל האמור לעיל, אני קובע כי הוכח לפניי בהליך זה, כי הנתבע קשר קשר עם אחרים להצית את כנסיית הלחם והדגים בכפר נחום והמנזר הסמוך לה והצית אותה בפועל, בצוותא חדא עם אחרים – וזאת ביום 18.6.2015.

עוד אין חולק, והנתבע לא הביא ראיות סותרות בעניין זה, כי לכנסייה ולמנזר הסמוך לה נגרמו נזקים משמעותיים בהיקף הנאמד בסך של 7,097,033 ₪ (ראה עמ' 25 לתיק מוצגי התובעת) והתובעת הגיעה להסכם פשרה עם הכנסייה ושילמה לה פיצויים בסך של 2,227,241 ₪ (בערכי קרן – ראה עמודים 99-114 ו-116-118 לתיק מוצגי התובעת).

האם פעלה התובעת כ"מתנדבת" ושילמה לכנסייה פיצויים ללא עילה בדין
לטענת הנתבע, מאחר שהרשעתו, על יסוד הנטען בכתב האישום, מבוססת על היותו מחזיק בדעות דתיות קיצוניות, הרואות בנוצרים "עובדי אלילים" ובמיגור עובדי אלילים משום מצווה (סעי' 3 לאישום הראשון) ומיוחסת לו קשירת קשר לפגוע בקודשי הדת הנוצרית על רקע עוינות כלפי הדת הנוצרית (סעי' 4 לאישום הראשון) וכתובת כתובת המתייחסת לביעור עבודה זרה (סעי' 14 לאישום הראשון) ואף מניע מפורש של "עוינות כלפי הדת הנוצרית" (סעי' 18 לאישום הראשון), הרי שהתובעת מושתקת מלטעון אחרת בהליך זה, אינה יכול לפעול בסתירה, כלשונו, לכתב האישום והכרעת הדין ואינה רשאית לטעון,

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

בהליך מאוחר זה, כי מניעיו היו למעשה שונים ונבעו ממטרה של פגיעה באדם בשל השתייכות למוצא לאומי-אתני ונובעים מהסכסוך הישראלי-ערבי.

החלטתה של התובעת לשלם פיצויים לכנסייה ולמנזר על נזקי ההצתה נבעה מחוות דעתו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי פיסקלי) מר אבי ליכט, מיום 21.9.2015, אשר אין חולק כי גרמה לשינוייה של החלטה קודמת שהתקבלה – לדחות את בקשת הכנסייה.

נימוקיו של מר אבי ליכט מפורטים בחוות דעתו והם יובאו כאן במלואם :

1. ביום 18.6.15 הוצת חלק ממתחם כנסיית הלחם והדגים בכפר נחום (להלן - הכנסייה). בעקבות ההצתה נגרם נזק למתחם. ביום 29.7.15 הוגש כתב אישום נגד שני נאשמים בפרשה (ת"פ 57576-07-15 בבית המשפט המחוזי בנצרת).
2. הכנסייה פנתה אל רשות המיסים בבקשה לפיצוי בגין נזקי הרכוש שנגרמו לה לפי חוק מס רכוש וקרן פיצויים, התשכ"א-1961 (להלן - חוק מס רכוש). ביום 6.9.15 דחתה רשות המיסים את בקשתה של הכנסייה בטענה כי אין מדובר בנזק שבגיננו ניתן פיצוי על פי חוק מס רכוש.
3. בעקבות פניות נוספות של הכנסייה החליטה רשות המיסים לעיין מחדש בהחלטתה ופנתה אלי כדי שאכריע בסוגיה.
4. עיינתי בכתב האישום ובחוות דעת של שירות ביטחון כללי המנתחת את הרקע האידיאולוגי והתשתיתי להצתה (להלן - חוות הדעת). מסמכים אלה מהווים ראיות מינהליות לצורך קבלת ההחלטה.
5. על דעת היועץ המשפטי לממשלה, עמדתי היא כי יש לפצות את הכנסייה בגין הנזקים שנגרמו לה כתוצאה מההצתה בהתאם להוראות מס רכוש.
6. חוק מס רכוש מיועד לפצות על נזקים שנגרמו לרכוש בין היתר אגב "פעולות איבה אחרות נגד ישראל" או כתוצאה ממעשה אלימות שמטרתו העיקרית פגיעה "בשל השתייכות למוצא לאומי-אתני, ובלבד שהוא נובע מהסכסוך הישראלי - ערבי".
7. מהחומר האמור עולה כי פעילות ההצתה מבוססת על תשתית אידיאולוגית שמקורה בעיקר בסכסוך הישראלי ערבי. פעילות זו במובנה הרחב אף מכוונת כלפי מדינת ישראל והמערכת השלטונית במדינה.
8. על כן, על דעת היועץ המשפטי לממשלה, יש לפצות על הנזק שנגרם לכנסייה בהתאם להוראות חוק מס רכוש. (ההדגשות שלי - י.ב.).

בהערות השוליים במכתבו מפנה מר אבי ליכט לדברי החקיקה עליהם הוא מסתמך :

1. ראו הגדרת נזק מלחמה בסעיף 35 לחוק מס רכוש.
2. סעיף 36 (ב) לחוק מס רכוש מסמיך את השר לקבוע כי ישולמו פיצויים גם בעד נזק שנגרם לגופו של נכס עקב מעשה אלימות כאמור בפסקה (4) או (5) להגדרת פגיעת איבה שבסעיף 1 לחוק

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970. הציטוט לקוח מס"ק (4) להגדרה. על בסיס הסמכה זו הותקנו תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (פיצויים בשל פגיעה ממעשה אלימות הנובע מהסכסוך הישראלי-ערבי), תשע"ה-2014 המקנות זכות לפיצוי במקרה של מעשה אלימות כאמור **בפסקה (4) או (5) להגדרת פגיעת איבה שבסעיף 1 לחוק התגמולים לפעולות איבה, התש"ל-1970**, בין אם מטרתו העיקרית של מעשה האלימות היא פגיעה באדם או פגיעה בנכס. " (ההדגשות שלי - י.ב.).

בסעי' 35 לחוק מס רכוש וקרן פיצויים, תשכ"א - 1961 נקבע כי "נזק מלחמה" הינו נזק שנגרם לגופו של נכס עקב פעולות מלחמה על-ידי הצבאות הסדירים של האויב או עקב פעולות איבה אחרות נגד ישראל או עקב פעולות מלחמה על-ידי צבא הגנה לישראל.

סעי' 36(ב1) לחוק קובע כי שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לקבוע כי ישולמו פיצויים בעד נזק שנגרם לגופו של נכס עקב מעשה אלימות כאמור בפסקה (4) או (5) להגדרה "פגיעת איבה" שבסעיף 1 לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970, והכל על פי כללים ובתנאים שיקבע שר האוצר כאמור.

ואכן, שר האוצר התקין תקנות שונות לעניין זה כולל: תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (פיצויים בשל פגיעה ממעשה אלימות הנובע מהסכסוך הישראלי-ערבי), תשע"ה-2014; תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (הנוהל בועדות ערר לענין פיצויים בעד נזקי מלחמה ונזק עקיף), תשמ"א-1980; תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (הצהרה על ציוד), תשכ"ז-1967; תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (נוהל וסדרי דין בועדות ערר), תשל"ט-1979; תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (ערעורים), תשל"ג-1972; תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים בשל נזק) (נכס חוץ ישראלי), תשמ"ב-1982 ועוד.

בתקנה 1 לתקנות מס רכוש וקרן פיצויים (פיצויים בשל פגיעה ממעשה אלימות הנובע מהסכסוך הישראלי-ערבי), תשע"ה-2014 הוגדר המונח "מעשה אלימות" באופן הבא: **"מעשה אלימות כאמור בפסקה (4) או (5) להגדרת פגיעת איבה שבסעיף 1 לחוק התגמולים לפעולות איבה, התש"ל-1970, בין אם מטרתו העיקרית של מעשה האלימות היא פגיעה באדם או פגיעה בנכס"**.

סעיפים קטנים (4) ו- (5) בסעיף 1 לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל - 1970 מגדירים פגיעת איבה כך:

"(4) פגיעה ממעשה אלימות, שמטרתו העיקרית פגיעה באדם בשל השתייכות למוצא לאומי-אתני, ובלבד שהוא נובע מהסכסוך הישראלי-ערבי;

(5) פגיעה ממעשה אלימות, שמטרתו העיקרית פגיעה באדם בשל השתייכות למוצא לאומי-אתני, אשר נעשה בידי ארגון טרור שהוכרז לפי סימן א' לפרק ב' בחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016, למעט ארגון שהוא כוחות אויב, או שהוא נעשה בשליחותו או מטעמו של ארגון כאמור;".

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

מאחר שאין טענה בהליך זה, או בהליך הפלילי שנוהל כנגד הנתבע, כי היה חלק מארגון טרור מוכרז, הרי שהחלטתה של התובעת לשלם לכנסייה ולמנזר על הפגיעה ולהגדירה כ"פגיעת איבה" מבוססת על הטענה כי מטרתו העיקרית של מעשה ההצתה האלים שביצע הנתבע, יחד עם אחרים, הייתה פגיעה באדם בשל השתייכות למוצא לאומי-אתני, וכי הוא נבע מהסכסוך הישראלי-ערבי. קרי – החלופה בהתאם לסעיף קטן 4.

ודוק, טענותיו של הנתבע בהליך זה, כנגד החלטתה של רשות המסים לשלם לכנסייה למנזר פיצוי על נזקיהם בהתאם לחוק מס רכוש וקרן פיצויים, תשכ"א – 1961 הן למעשה ניסיון תקיפה עקיפה של ההחלטה המנהלית, במסגרת ההליך האזרחי שלפניי.

יובהר כי תקיפה עקיפה זו, בהנחה שהיא אפשרית ואינה "תקיפה ישירה במסווה" (ראה לעניין זה, לאחרונה: רע"א 8153/23 מדינת ישראל נ' גלית שי (פורסם בנבו, 16.6.2024)), הרי שהיא כפופה לכלליו של המשפט המנהלי וביניהם הכלל בדבר ניקיון כפיים, שהנתבע, בתור מי שהצית את הכנסייה והמנזר, בזדון, בוודאי אינו עומד בו (ראה בהרחבה בעניין זה הדיון בספרו של יעקב שקד, תקיפה עקיפה בהליכים פליליים ואזרחיים, פורסם בנבו, בעמ' 128 ובעמ' 135-133 לגבי הטעמים להחלת הכללים המנהליים).

עם זאת, גם בהתעלם מכלל ניקיון הכפיים הרי שבחינה מנהלית, לגופם של דברים, של החלטת רשות המסים לשלם לכנסייה ולמנזר פיצויים בגין ההצתה, מובילה למסקנה כי היא בהחלט נמצאת בתוך מתחם הסבירות ובוססה כדבעי על ראיות מנהליות מתאימות.

טענתו של ב"כ הנתבע, כאילו "מוגבלת" הרשות המנהלית רק לעובדות שנקבעו בעת הרשעתו או נטענו כנגדו בכתב האישום, בכל הנוגע למטרות, מניעי וכוונות הנתבע עצמו ושותפיו למעשה ההצתה, היא טענה חסרת בסיס, המנוגדת למושכלות יסוד של המשפט המינהלי.

יפים לעניין זה הדברים הבאים מתוך ספרו של יואב דותן, ביקורת שיפוטית על שיקול דעת מינהלי - כרך ב' (2023) בעמ' 833 ו-836:

"לעניין זה חשוב להדגיש את ההבדל העקרוני בין דרך איסוף הנתונים הנהוגה ברשויות המינהל לבין הדרך שבה ערכאות שיפוטיות מגבשות ראיות. בתי המשפט קבעו, כבר בשלב מוקדם, כי כשרשויות המינהל מגבשות את התשתית העובדתית הן אינן כפופות לדיני הראיות ולמגבלות הקבילות שלהן כפי שהן נהוגות בהליכים שיפוטיים. היינו, רשות מינהלית רשאית לבסס את החלטתה על כל ראיה ולסמוך על כל נתון שעשוי לבסס את החלטתה בסבירות. ואולם דומה שהשימוש הרווח במונח "כלל הראיה המינהלית" בהקשר

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

הזה עשוי ליצור רושם מוטעה משום שהוא עלול לטשטש את עוצמת ההבדל שבין הליך איסוף הנתונים וצבירתם על ידי רשויות המינהל לבין הליך גיבוש הראיות בבתי המשפט. הבדל זה בא לידי ביטוי בראש ובראשונה, ואולי במיוחד, בכל הנוגע לאופן שבו הרשות המינהלית אוספת נתונים - לעומת דיני הראיות השיפוטיים. [...]

מקור נוסף וחשוב לגיבוש התשתית הראייתית ברשות המינהלית הוא היועצות עם גורמים מקצועיים ועם מומחים שונים לתחומים שהם רלוונטיים להחלטה המתגבשת. לא פעם החוק המסמיך את הרשות מטיל עליה חובה להיוועץ בגורמים שונים, כגון שרים או בעלי תפקידים ביחידה הממשלתית הרלוונטית או ביחידות אחרות, או בוועדה או במועצה ציבורית - קודם שהיא מקבלת את ההחלטה. אך החובה להיוועץ בגורמים מקצועיים ובמומחים עשויה לקום גם מכוח דרישת הסבירות. (ההדגשות שלי - י.ב.).

רוצה לומר, בעוד שבהליך הפלילי כנגד הנתבע הייתה המאשימה שם מוגבלת, מטבע הדברים, במגבלות הקבילות ודיני הראיות של המשפט הפלילי, הרי שלא כך הם פני הדברים בהליך המנהלי (שהנתבע כלל לא היה צד לו), בין רשות המסים, הכנסייה והמנזר. בהליך המנהלי רשאית הייתה הרשות (ואף חייבת) לשקול תשתית ראייתית-מנהלית רחבה יותר ואף להיוועץ במומחים (בעניינו, שירות הביטחון הכללי) בטרם תכריע בשאלה האם אירוע ההצתה הוא בגדר "פגיעת איבה" כהגדרתו בסעיף 1(4) לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל - 1970.

כפי שמוסבר באריכות ובפירוט רב בחוות דעתו של המכונה עירא, הרי שמעשה הצתת הכנסייה והמסגד היה חלק מהתארגנות רחבה יותר של פעילים יהודים קיצוניים, שפעלו ממניעים לאומניים בשטחי איו"ש ומדינת ישראל תחת תשתית אידיאולוגית-ארגונית שהובילה לביצועם של עשרות פיגועים של הצתת כלי רכב של פלסטינים באיו"ש, הצתת מבנים שונים ופגיעה בקודשי דת.

כל זאת, מפרט המכונה עירא בחוות דעתו, כחלק מתפיסה סדורה, בעלת רעיון מרכזי של העברת מסר לשלטונות במדינת ישראל, באמצעות פגיעה בפלסטינים ואוכלוסיות נוספות, על רקע מה שנתפש בעיני הפעילים בתשתית ככישלון המדינה בהתמודדות עם פיגועי טרור כנגד יהודים. תפיסה זו, המכונה "תג מחיר", נהגתה וגובשה על ידי פעילי התשתית והסתמכה על השראה אידיאולוגית והלכתית של רבנים והופצה באמצעות מסמכים מפורטים, המסבירים את עקרונות הפעולה מול פלסטינים ואחרים והעברת המסר לשלטונות מדינת ישראל באמצעות פגיעה בהם והתססתם.

המכונה עירא נחקר ארוכות על חוות דעתו על ידי ב"כ הנתבע ולא נמצאה כל סתירה של ממש בעדותו.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

המכונה עירא לא הסכים עם ב"כ הנתבע, כי ביעור העבודה הזרה היה "מטרה בפני עצמה", כלשון ב"כ הנתבע, והבהיר כי לא ניתן לנתק מטרה זו משאר המטרות של התשתית.

המכונה עירא אף הבהיר שהסכסוך הוא בבסיסו סכסוך לאומי, שאינו נובע רק ממלחמת דת, שכן חברי התשתית בחרו, למשל, לפגוע גם בערביי ישראל ביפו ובדרוזים בגוש חלב כאשר המטרה בסוף היא הפלת המשטר במדינת ישראל כדי שיהיה בה שלטון מלוכני.

בלשונו של המכונה עירא, בחקירתו הנגדית: "אז אם אני יכול לדייק, ברקע הכללי מופיע בדיוק **ההתשתית הזו צומחת על קרעי (צ"ל – כרעי – י.ב.) תג מחיר, שהינה תפיסה שפוגעת, לפחות בשלבים הראשונים, נקרא לזה, המזוקקים שלה, בערבים, בפלסטינים**" (עמ' 2 לתמלול הפרוטוקול מיום 8.9.2025 שורות 20-22).

המכונה עירא חזר, שוב ושוב, בחקירתו הנגדית, כי הטענה ל"מלחמת הדת", כפי שכינה אותה ב"כ הנתבע, אינה, מבחינת התשתית, דבר תלוש העומד בפני עצמו, שכן קיימת מטרה סופית רחבה יותר והפעילות היא חלק ממכלול.

ודוק, כנגד עדותו של המומחה עירא, שאני מקבלה כסבירה, הגיונית, מפורטת, מנומקת וקוהרנטית, לא הציג הנתבע בדל ראיה אחרת.

למעשה, הנתבע עצמו בחר שלא להעיד בהליך זה ולא סיפר, למשל, מה היו מניעיה של התשתית שלה היה שותף באותם זמנים? מה היו מטרותיה והאם הוא והקושרים עימו פעלו רק מטעמים של קנאות דתית או כחלק מסכסוך לאומני, ישראלי-ערבי בהקשר רחב יותר?

הנתבע אף לא סיפק כל הסבר מדוע בחר שלא להעיד בסופו של יום.

כידוע, הימנעות מהבאת ראיה פועלת לחובתו של הנמנע מהבאתה:

"...כלל נקוט בידי בתי המשפט מימים ימימה, שמעמידים בעל דין בחזקתו, שלא ימנע מבית המשפט ראיה, שהיא לטובתו, ואם נמנע מהבאת ראיה רלבנטית שהיא בהישג ידו, ואין לכך הסבר סביר, ניתן להסיק, שאילו הובאה הראיה, היתה פועלת נגדו. כלל זה מקובל ומושרש הן במשפטים אזרחיים והן במשפטים פליליים, וככל שהראיה יותר משמעותית, כן רשאי בית המשפט להסיק מאי הצגתה מסקנות מכריעות יותר וקיצוניות יותר נגד מי שנמנע מהצגתה"
(ע"א 548/78 שרון נ' לוי, פ"ד לה (1) 736 – ההדגשה שלי – י.ב.).

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 22-05-49630 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

ראה לעניין זה גם בספרו של יי קדמי, **על הראיות**, מהדורה משולבת ומעודכנת, תשס"ד-2003, חלק שלישי בעמ' 1650:

"הימנעות מהבאת ראיה-במשמעות הרחבה של המושג כמוסבר לעיל-מקימה למעשה לחובתו של הנמנע חזקה שבעובדה, הנעוצה בהיגיון ובניסיון החיים, לפיה: דין ההימנעות כדין הודאה בכך שאילו הובאה אותה ראיה, הייתה פועלת לחובת הנמנע" (ההדגשה שלי – י.ב.).

לפיכך, אין לי אלא להסיק, שאילו היה הנתבע עולה על דוכן העדים, היה מחזק את מסקנותיו של המכונה עירא בחוות דעתו, על כל חלקיה.

בשולי הדברים אציין כי ב"כ הנתבע בסיכומיו, מערב מין בשאינו מינו. ההחלטה המנהלית לשלם לכנסייה ולמנזר פיצויים לפי חוק מס רכוש אינה החלטה "נגדו" או "בעניינו" של הנתבע כאן. למעשה, הנתבע כלל אינו צד להחלטה זו והיא התקבלה זמן רב לפני הרשעתו בפלילים.

כפי שפורט לעיל, חוות דעתו של מר אבי ליכט ניתנה ביום 21.9.2015 בעוד שהנתבע הורשע בהכרעת דין שניתנה ביום 3.7.2017. בעת שנערכה חוות דעתו של מר ליכט ממילא לא היה ידוע אם יורשע הנתבע בהליך הפלילי כנגדו – וכפי שפורט לעיל, המדובר בהליכים שונים בתכלית, עם מטרות שונות, דיני ראיות וקבילות שונים ואין כל בסיס לטענה של "השתק" ביניהם (ראה, באנלוגיה המתבקשת, האפשרות של שימוש במעצר מנהלי מקום שאין ראיות מספיקות להליך פלילי - עמ"מ 7677/17 מדינת ישראל נ' אדהם דאייף (פורסם בנבו 23.10.2017) - ברי כי לו היה "השתק" בגין ההליכים הדבר היה בלתי אפשרי).

לאור כל האמור לעיל, אני דוחה את טענותיו של הנתבע כנגד ההחלטה המנהלית לפצות את הכנסייה והמנזר על פי חוק מס רכוש וקרן פיצויים, תשכ"א – 1961 וקובע כי התקבלה כדין, על יסוד ראיות מנהליות מספקות והתובעת לא פעלה כ"מתנדבת" עת שילמה פיצויים אלה.

אומר, כי גם לו הייתי קובע שהתובעת פעלה "כמתנדבת" הרי שאין בכך כלום, שכן ההלכה היא כי **סעיף 4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט – 1979: "...בא להרחיב את דיני עשיית עושר לגבי מתנדב. החייב אינו רשאי להתנגד לפרעון החוב על-ידי צד ג', אלא אם יש לו "סיבה סבירה" להתנגד לכך. כפי שאומר פרופ' ג' טדסקי במאמרו "המקיים את חיוב הזולת וזכותו להשבה" משפטים י (תש"ס) 17, 27, שבו הוא דן ביחס בין סעיף 40 לחוק החוזים (חלק כללי) לבין סעיף 4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט: "הדרך היחידה שבה יוכל החייב למנוע שיקיים אדם אחר היא להקדימו ולקיים בעצמו".** (ההדגשות שלי – י.ב. - מתוך ע"א 188/84 "צור" חברה לביטוח בע"מ נ'

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 22-05-49630 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

ברוך חזד, פ"ד מ (3) 1 (1986) וראה גם, כפי שיפורט בהמשך בע"א 206/20 טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ נ' טי.אנד.אם גושן - שירותי ביטחון בע"מ (פורסם בנבו, 13.12.2021).

האם הייתה לנתבע סיבה סבירה להתנגד לפירעון החוב על ידי התובעת?

סעי' 4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשלי"ט – 1979 קובע כהאי לישנא: "מי שפרע חובו של אדם אחר בלי שהיה חייב לכך כלפיו, אינו זכאי להשבה אלא אם לא הייתה לזוכה סיבה סבירה להתנגד לפירעון החוב, כולו או מקצתו, ואינו זכאי להשבה זו אלא כדי מה שנתן לפירעון החוב." (ההדגשה שלי – י.ב.).

על אף הניסוח בדרך של שלילה כפולה, ברור כי על הנתבע להצביע על סיבה סבירה שהייתה לו להתנגד לפירעון חובו בגין הנזקים שגרם לכנסייה, כולו או מקצתו, על ידי התובעת. עוד ברור כי התובעת לא הייתה חייבת בפירעון חובו של הנתבע, כלפיו.

הנתבע טען כי היו לו מספר סיבות להתנגד לפירעון החוב, הן משום שהחוב התיישן והכנסייה לא פעלה כנגדו כדי לתבוע את החוב ממנו; והן משום שלא נוצרה לו בתשלום כל הטבה והוא היה "אדיש", כלשונו, לתשלום שבוצע.

יפים לעניין זה הדברים הבאים מתוך ע"א 206/20 טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ נ' טי.אנד.אם גושן - שירותי ביטחון בע"מ (פורסם בנבו, 13.12.2021):

"המחוקק הישראלי הרחיב את זכות החזרה העומדת לרשות המשחרר את חברו מהנטל לשלם חוב, והחיל אותה גם במצבים שבהם לא נשא המשלם בחובת תשלום כלפי החייב, ועל כן עלול היה להיתפס כמתנדב (volunteer) שאינו זכאי להשבה על פי הדין האנגלו-אמריקאי. הרחבה זו נעשתה בסעיף 4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, הקובע כדלהלן: מי שפרע חובו של אדם אחר בלי שהיה חייב לכך כלפיו, אינו זכאי להשבה אלא אם לא היתה לזוכה סיבה סבירה להתנגד לפירעון החוב, כולו או מקצתו, ואינו זכאי להשבה זו אלא כדי מה שנתן לפירעון החוב. הוראה זו מקנה לפורע חוב הזולת (אף אם פעל כמתנדב) זכות להשבה במסגרת דיני עשיית עושר ולא במשפט. זכות זו מותנית בכך שפורע החוב לא היה חייב לעשות כן כלפי הזוכה-החייב, ואילו לאחרון לא הייתה סיבה סבירה להתנגד לפירעון החוב (ע"א I.G.A 625/91. נ' כלל חברה לביטוח בע"מ [פורסם בנבו] (23.1.1995) (להלן: עניין IGA); עניין גני הררי, בעמ' 364). ביסוד זכות ההשבה של פורע חוב הזולת טמונה ההנחה לפיה "אין מדובר בכפיית הוצאה כלכלית שאיננה לרוחו של הנתבע [הזוכה-החייב]. את החוב ממילא מוטל היה עליו לפרוע, אלא שבמקום לפרוע אותו לנושה המקורי מבקש התובע, אשר פרע את החוב, כי סכום החוב ישולם לו" (פרידמן ושפירא בר-אור, דיני עשיית עושר, בעמ' 295). 78. את הצורך בהוראה זו מבהירים פרופ' דניאל פרידמן ועו"ד אלרן שפירא בר-אור

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 22-05-49630 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

בדברים הבאים: [...] ההוראות שנקבעו בעבר בחקיקה הישראלית, המכונה קודיפיקטיבית (סעיף 9 לחוק הערבות, התשכ"ז-1967 וסעיף 57 לחוק החוזים), הושתתו על מיטב המסורת של תורת "המתנדב" שבדין האנגלי, בכל הנוגע לפירעון חוב של הזולת. להוראות אלה מצטרפת האפשרות להשתמש באנלוגיה, שהוזכרה מפורשות בסעיף 1 לחוק יסודות המשפט, התש"ס-1980. מובן, כי אנלוגיה להוראה דוגמת זו שבסעיף 57 לחוק החוזים הייתה גוררת, בהכרח, הרחבה ניכרת של התורה השוללת את זכות המתנדב לתשלום. משום כך קרוב לוודאי כי אלמלא הוראות סעיפים 4 ו-5, היו ההלכות השוללות את זכות המתנדב להשבה עומדות בעינן. הוראות סעיפים אלה מלמדות כי לדעת המחוקק הגיעה העת לשנות את הדין הנוגע למתנדב (פרידמן ושפירא בר-אור, דיני עשיית עושר, בעמ' 46-47). זכותו של פורע חוב הזולת להשבה רחבה משמעותית מהזכות לתחלוף. [...]

עניין אחרון אליו אבקש להתייחס הוא סייג ה"סיבה סבירה להתנגד" הנזכר בסעיף 4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט. פרשנותו של מונח זה טרם נדונה באופן ממצה בפסיקה הישראלית, ולא זהו המקום להרחיב בו (לדין ראו פרידמן ושפירא בר-אור, דיני עשיית עושר, בעמ' 337-340). אסתפק בהבהרה כי עוצמת "הסיבה הסבירה להתנגד" הדרושה על מנת לשלול את זכות ההשבה לפי סעיף 4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט איננה אחידה, אלא תלויה בטיב האינטרס שהביא את המשלם לפרוע את חוב הזולת. לעניין זה ניתן להבחין בין שלושה מצבים: כאשר המשלם פרע את החוב על מנת להגן על החייב (כגון כששילם על מנת למנוע את מעצר החייב או את תפיסת נכסיו. השוו ע"א 546/86 "צים" נ' אסייג, פ"ד מג(1) 212 (1989)), הרי שביצע פעולת הצלה כלפי החייב, ויש להחיל ביחס לתביעת ההשבה את אותם קריטריונים הקבועים בסעיף 5 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, שעניינו "דין הפועל לשמירת ענין הזולת". משמעות הדברים היא שבמקרה זה, כאשר פעולת ההצלה לא התייחסה לחייו, שלמות גופו או בריאותו של החייב, יש לפרש את הסייג של "סיבה סבירה להתנגד" בצורה רחבה יחסית, ככולל כל סיבה לגיטימית הידועה לפרוע בגינה עשוי היה חייב סביר להתנגד מלכתחילה לפירעון החוב בדרך שנפרע. דוגמה אחת לכך הוא המקרה בו תנאי הגבייה של הפרוע נגד החייב מרעים את מצבו לעומת אלה של הנושה המקורי (השוו חנוך דגן "הפועל לשמירת ענין הזולת" משפטים כד 463, 490-494, 501-505 (1995); פרידמן ושפירא בר-אור, דיני עשיית עושר, בעמ' 173-179). כאשר המשלם פרע את החוב על מנת להגן על הנושה (כגון, קרוב משפחה ששילם את מזונות הקטין. ראו סעיף 16(ב) לחוק דיני מזונות) הרי שיש לצמצם את המונח "סיבה סבירה להתנגד", ולכלול בגדרה רק סיבות שעשויות היו להצדיק את ההימנעות מפירעון החוב במערך היחסים שבין החייב לבין הנושה (לדוגמה, קיומה של טענת התיישנות נגד תביעת הנושה). כאשר המשלם פעל למען אינטרס עצמי, כגון שהיה מחויב בביצוע התשלום כלפי הנושה (ריבוי חייבים) או כשביצוע התשלום מנע ממנו נזק (השוו סעיפים 13 ו-14 לחוק המשכון וכן עניין IGA), הרי שיש להעדיף פרשנות מצרה מאד למונח "סיבה סבירה להתנגד", כך שעילת התביעה

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

תישלל רק כאשר החייב יכול לטעון בתום לב כי לא הפיק כל יתרון מהתשלום (הכוונה בעיקר למצבים בהם יש לחייב טענה משכנעת נגד עצם החבות). מצב הדברים בו עסקינן שייך לקבוצה השלישית של המקרים, דהיינו לתשלום שבוצע מאחר שלמשלם היה אינטרס עצמי בפירעון (מבטחת הניזוק פועלת על פי חובתה החוזית מכוח פוליסת הביטוח, כפי שפירשה אותה, ולמצער, לפני משורת הדין על מנת לשמר את המוניטין שלה מול ציבור המבוטחים). לפיכך, אף אם היינו בוחנים את עניינה בהתאם לסעיף 4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, הרי שאת סייג ה"סיבה סבירה להתנגד" היה מקום לפרש בצורה מצרה מאד, כמתייחס בעיקר למצבים בהם למזיק טענות משכנעות נגד עצם חבותו כלפי הניזוק-המבוטח.
(ההדגשות שלי – י.ב.).

בענייננו, מצויים אנו במצב הדברים השלישי, קרי - כאשר המשלם (התובעת) פעלה למען אינטרס עצמי, משום שהייתה מחויבת בביצוע התשלום כלפי הכנסייה, מכוח חוק מס רכוש והראיות המנהליות שהיו לפניו, וכמו כן, ביצוע התשלום מנע ממנה נזק פוטנציאלי ממשי – שכן הגיעה להסכם פשרה במסגרתו הסתפקה הכנסייה בתשלום של כ-2.2 מליון שקלים בלבד מתוך 7 מיליון שקלים שהיוו את היקף הנזק הכולל.

מכיוון שאנו מצויים במצב הדברים השלישי, הרי שעל פי הפסיקה שהובאה מעלה, יש להעדיף פרשנות מצרה מאד למונח "סיבה סבירה להתנגד", כך שעילת התביעה תישלל רק כאשר הנתבע יכול לטעון בתום לב כי לא הפיק כל יתרון מהתשלום והכוונה בעיקר למצבים בהם יש לו טענה משכנעת נגד עצם החבות.

לנתבע אין כל טענה משכנעת נגד עצם החבות והוא, כאמור, הורשע בהליך פלילי בביצועה של ההצתה שגרמה לנזק שאת החוב שיצר שילמה התובעת. כמו כן, הנתבע בוודאי הפיק יתרון מהתשלום – שהרי הכנסייה הסתפקה בסכום של 2.2 מיליון ₪ וכך "נחסכה" ממנו תביעה בסכום גבוה בהרבה. לעניין טענת ההתיישנות, הרי שאין בה דבר וחצי דבר.

המועד בו יש לבחון את טענת ההתיישנות האפשרית שבפי הנתבע, הוא המועד בו פרעה התובעת את חובו של הנתבע כלפי הכנסייה.

כעולה מכתב התביעה ומתיק המוצגים, התובעת נאלצה לשלם לכנסייה הלחם והדגים סך של 2,227,241 ₪ אשר שולם בתשלומים: 1,500,000 ₪ ביום 1.7.2016, 400,000 ₪ ביום 6.3.2017 ו- 327,241 ₪ ביום 24.9.2017.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

במועדים אלה, בוודאי שתביעתה של הכנסייה בגין נזקי השריפה לא התיישנה.

העובדה כי הכנסייה לא תבעה את הנתבע בגין החוב והחוב איננו "חוב פסוק" אינה משנה את מצב הדברים, לפיהם המדובר בחובו של הנתבע כלפי הכנסייה.

סעיף 4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט – 1979 אינו נוקט בלשון "חוב פסוק" כי אם במונח הכללי "חוב", וכבר נפסק על ידי בית המשפט העליון, לא אחת, כי העיקר הוא "שחרורו של הניזוק" מחבותו בגין הנזק, בעצם התשלום (ראה סעי' 79 לפסק דינו של כב' הש' גרוסקופף בע"א 206/20 טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ נ' טי.אנד.אם גושן - שירותי ביטחון בע"מ (פורסם בנבו, 13.12.2021)).

לאור כל האמור לעיל, אני קובע כי הוכח בהליך זה שהתובעת זכאית להשבה מהנתבע, בהתאם להוראות סעי' 4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט – 1979 משום שפרעה את חובו ולא הייתה לו סיבה סבירה להתנגד לכך.

הטענה לאכיפה בררנית

כפי שפורט לעיל, בנוגע לטענת האכיפה הבררנית, טען ב"כ הנתבע בסיכומיו כי המדינה בחרה לתבוע את הנתבע באופן לא שוויוני, מתוך "פול" ענק של תיקים, כלשונו, ובחוסר שקיפות לגבי הקריטריונים לבחירה. לטענתו, מתוך עשרות אלפי תביעות שאושרו על ידי קרן מס רכוש, רק תביעות בודדות הוגשו נגד אזרחים ישראלים. כאשר לדידו התביעה נגד הנתבע היא היחידה, שהוגשה רטרואקטיבית בשנת 2022, והיא תביעה על נזק רכוש נטו, בניגוד לתביעות אחרות שהוגשו בזמן אמת או היו קשורות לנזקי גוף.

אין בידי לקבל טענתו זו של הנתבע.

בית המשפט העליון הותיר בצריך עיון את השאלות האם תביעה אזרחית של המדינה היא פעולה אכיפה והאם טענת אכיפה בררנית יכולה לשמש כהגנה בפני תביעה אזרחית של המדינה, אך מכל מקום, הבהיר כי על המדינה חובה לנהוג בשוויון גם בהליכים אזרחיים ומנהליים וממילא מחובה זו נגזר האיסור על אכיפה בררנית (ראה ע"א 6266/19 מדינת ישראל המינהל האזרחי באיו"ש נ' צבי אבנון (פורסם בנבו, 25.8.2021)).

עם זאת, על הטוען לאכיפה בררנית הנטל להראות כי קיימים מצבים דומים למצבו או בני אדם במצב הדומה למצבו, שהרשות נהגה בהם אחרת, וזאת לאורך זמן ובאופן שיטתי (ראה ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פולדי פרץ (פורסם בנבו, 10.9.2013)).

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 22-05-49630 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

ב"כ הנתבע, שטען בסעי' 2.4 לכתב ההגנה כי טרח רבות כדי לגרום לרשויות להצטרף לתביעת נזיקין בתביעת שיבוב, עת ייצג נפגעי איבה יהודיים, לא הציג ולו מקרה אחד ויחיד, הדומה לעניינו של הנתבע, הן בהיקף הנזק שנגרם, הן בתשלום על ידי מס רכוש והן בהרשעה – שיש בכוחו להצביע על אותה אכיפה בררנית נטענת.

בע"א 6266/19 מדינת ישראל המינהל האזרחי באיו"ש נ' צבי אבנון (פורסם בנבו, 25.8.2021) נפסק כי:

"אכיפה בררנית היא אכיפה הפוגעת בשוויון במובן זה שהיא מבדילה לצורך אכיפה בין בני-אדם דומים או בין מצבים דומים לשם השגת מטרה פסולה, או על יסוד שיקול זר או מתוך שרירות גרידא" (עניין זקין, עמ' 305; וראו גם: ע"פ 3506/13 הבי"מ מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 537 (12.1.2016) (להלן: עניין הבי); ע"פ 8568/14 סאלם אבו גאבר נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה ל"ב (19.5.2015)). משטענת אכיפה בררנית נטענת תחת המטריה של הגנה מן הצדק, הרי ניתן לשעות לה רק אם בקיומו של ההליך חרף הפגמים יש משום פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות (ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ, פ"ד נט(6) 776, 807 (2005) (להלן: עניין בורוביץ)). בית משפט זה הכיר אמנם באפשרות כי טענת אכיפה בררנית תתקבל מקום שבו ההבדלים באכיפה אינם נובעים משיקולים זרים, מהפליה מכוונת וזדונית או מחוסר תום לב (רע"פ 1611/16 מדינת ישראל נ' ורדי, [פורסם בנבו] פסקה 99 לפסק דינו של המשנה לנשיאה ח' מלצר (31.10.2018) (להלן: עניין ורדי); ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פרץ, [פורסם בנבו] פסקה 23 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן (10.9.2013); עניין בורוביץ, עמ' 814); ואולם נפסק כי מקום שבו הרשות פעלה בתום לב, טענת אכיפה בררנית תתקבל אך במקרים נדירים וחריגים (עניין ורדי, פסקה 99 לפסק דינו של המשנה לנשיאה ח' מלצר; עניין בורוביץ, עמ' 814). זאת ועוד, בית משפט זה קבע כי אכיפה חלקית אינה בהכרח אכיפה בררנית, ככל שהיא נעשית משיקולים ענייניים (עניין הבי, פסקה 537; עניין בורוביץ, עמ' 814).".

בעניינו, הבהיר מר משה ראש בחקירתו כי רובן המוחלט של התביעות לקרן הפיצויים של מס רכוש הן בשל נזקי הטיילים מעזה (עמ' 15 לפרוטוקול הדיון מיום 19.11.2024); וכי מתוך שאר התביעות – יש צורך בהרשעת המזיק והמעשה צריך שיהיה על רקע לאומני (שם, שם); ובנוסף – רשות המסים אינה יוזמת את התביעות ואין לה נגישות לתיקי החקירה של המזיקים, והיא מקבלת מידע מהפרקליטויות השונות העוסקות בנושא (שם, בעמ' 16 לפרוטוקול).

זאת ועוד, ממכתבה של המשנה לפרקליט המדינה (עניינים אזרחיים) הגב' אורית קוטב מיום 24.8.2022 עולה כי חל שינוי מסויים במדיניות הגשת התביעה כנגד מפגעים – פעילי טרור, לשם שיפוי המדינה והשבת כספי פיצויים ששולמו על ידה לנפגעי פעולות איבה בשל נזקי גוף ורכוש – וזאת בעקבות

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 22-05-49630 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

דו"ח מבקר המדינה שפורסם בחודש מאי 2021 והמליץ כי הפרקליטות תשקול, נוסף על שיקולים אזרחיים-כלכליים במהותם, גם את התועלת ההרתעתית מפני עבירה על החוק, ולכן הנושא נבחן מחדש וההנחייה בעניין זה תוקנה.

ואכן, ניתן לראות "קפיצה" במספר התביעות שהוגשו החל משנת 2022, לעומת 7 השנים שקדמו לה (ראה תצהיר משלים לתצהיר תשובות לשאלות של מר משה ראש – שהוגש לתיק בית המשפט ביום 28.6.2023).

הנתבע מלין על כך והוא סבור ש"ימה שהיה הוא שיהיה" ולא היה מקום להגיש נגדו תביעה זו, שכן עמדת המדינה המוכרת לו מהליכים קודמים, היא כי בהיעדר יכולת פירעון לא חוזרים למזיק (סעי' 2.4 לכתב ההגנה).

כבר נקבע בהקשר זה כי אין לאפשר לטענת אכיפה בררנית להוות מחסום לפני הרשות בבואה לקדם התמודדות חדשה עם תופעה שיש למגרה ולאמץ כלים חדשים שביכולתם לסייע לה בכך:

"כפי שמסבירה המדינה בסיכומיה, בשנים האחרונות התקבלה החלטה להרחיב את ארגון

הכלים שבהם נעשה שימוש על מנת להתמודד עם עבירות שחיתות שלטונית ולשמור על

הקופה הציבורית; ובין השאר הוחלט לעשות שימוש בכלים מתחום המשפט האזרחי

והכלכלי. ואמנם החלטה על שינוי מדיניות היא טעם שיש בו על פניו כדי להצדיק את

הגשת התביעה נגד אבנון, גם אם הדבר לא נעשה קודם לכן במקרים אחרים; וראו ע"פ

4596/05 רוזנשטיין נ' מדינת ישראל, פ"ד ס(3) 353 (2005):

"התביעה הכללית – ככל רשות ציבורית אחרת – רשאית לשנות ממדיניותה או מהנחיות

שאימצה, ככל שלדבר טעמים ראויים. לאיש אין זכות קנויה כי מדיניות פלונית תיוותר על

כנה אף בנסיבות שבהן מוצדק לשנות ממנה" (עמ' 374).

כאמור, התביעה האזרחית נגד אבנון הוגשה על ידי המדינה בכובעה כצד לסכסוך, ולא

בכובע התביעה הכללית; עם זאת, הדברים שנקבעו בעניין רוזנשטיין יפים גם לענייננו.

בדומה, ב-ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פרץ [פורסם בנבו] (10.9.2013) נקבע:

"הרשות רשאית להגיע למסקנה כי מדיניות שבה נהגה בעבר אינה מתאימה עוד. מדיניות

מוטעית אינה צריכה להיוותר על כנה עד עולם, והרשות זכאית לשנות ממנה"

(פסקה 34 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן).

(מתוך ע"א 6266/19 מדינת ישראל המינהל האזרחי באיו"ש נ' צבי אבנון (פורסם בנבו, 25.8.2021) –

ההדגשות שלי – י.ב.)

טענתו הנוספת של הנתבע כאילו יש "אינטרס מוגבר" לפעול כנגד טרור יהודי, ולמעשה הוא מופלה

על רקע זה, אינה מתיישבת כלל ועיקר עם הנתונים שהציג מר משה ראש בתצהירו המשלים.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

מר ראש פירט, למשל, 4 תביעות שהוגשו בשנת 2023, כולן כנגד מתפרעים שגרמו נזקים (לכלי רכב של יהודים ולדירות שהוצתו) במהלך מבצע "שומר חומות".

טענותיו של הנתבע נטענו בעלמא, ללא תשתית עובדתית מינימלית, ללא התמודדות של ממש עם הנתונים שהוצגו ועל יסוד השערות בלבד.

שאר טענות ההגנה של הנתבע שבכתב הגנתו לא נזכרו בסיכומי בא-כוחו ולפיכך, נזנחו (ראה לעניין זה: רע"א 2265/24 אליל 2000 שיווק וניהול בע"מ נ' די.בי.אס שירותי לוויין (1998) בע"מ (פורסם בנבו, 15.4.2024)).

בשולי הדברים אציין כי לא מצאתי ממש גם בבקשתו של הנתבע לנכות מסכום השיבוב הנתבע כאן את הפיצויים שחוייב לשלם בהליך הפלילי.

ההלכה היא כי ההחלטה אם לנכות מפיצוי נזיקי פיצויים שנפסקו בהליך היא עניין שבשיקול דעת, אשר שמור לערכאה המבררת (ראה רע"א 72051-11-24 מנורה מבטחים ביטוח בע"מ נ' פלוני (פורסם בנבו, 12.5.2025)).

בין השיקולים שנזכרו בפסיקה בהקשרים אלה ניתן למצוא, בין היתר את: גובה הפיצוי שנפסק; הטעמים בגינם נפסק; האם הפיצוי שולם; גדר ההליך האזרחי; מיהות הנתבעים בהליך האזרחי; האם בהליך האזרחי נפסקו מלוא הפיצויים שיש בהם כדי להשיב את המצב לקדמותו; חפיפה בין ראשי הנזק; וחפיפה בין הצדדים (ראה למשל: ע"א (מחוזי ת"א) 56643-08-23 י. ז' נ' ריק רוביק (פורסם בנבו, 10.10.2024) ות"א (מחוזי חיפה) 10216-06-21 עזבון המנוח מאיר סלומון ז"ל נ' אבטם טורה (פורסם בנבו, 30.10.2023)).

בענייננו, רוב השיקולים פועלים כנגד בקשת הניכוי של הנתבע.

ראשית, כפי שעולה מחוות הדעת השמאית, הפיצוי שנפסק בהליך זה אינו אלא חלק (כרבע) מהנזק שגרם הנתבע בפועל לכנסייה ולמנזר.

שנית, הכנסייה והמנזר אינם צד להליך זה ואין חפיפה בין הצדדים.

שלישית, הנתבע לא טען וממילא לא הוכיח כי הפיצויים בהליך הפלילי אכן שולמו על ידו.

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 49630-05-22 רשות המיסים בישראל נ' ראובני

סוף דבר – הנתבע ישלם לתובעת את הסכומים הבאים :

1. 2,485,144 ₪ בתוספת ריבית שקלית מיום הגשת התביעה, 23.5.2022 ועד לתשלום המלא בפועל ;
2. 70,188 ₪ בגין שכ"ט עו"ד (על פי התעריף המינימלי המומלץ של לשכת עורכי הדין) בתוספת ריבית שקלית מהיום ועד לתשלום המלא בפועל ;
3. 5,000 ₪ בגין הוצאות המשפט בתוספת ריבית שקלית מהיום ועד לתשלום המלא בפועל.

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בבאר-שבע בתוך 60 ימים מיום קבלת פסק הדין.

פסק הדין ניתן היום, א' ניסן תשפ"ו, 19 מרץ 2026, בלשכתי, בהעדר הצדדים.

יוניב בוקר, שופט, סגן הנשיא

1 ניתן היום, א' ניסן תשפ"ו, 19 מרץ 2026, בהעדר הצדדים.

2

3

חתימה